

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA
BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
2014-2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tomáš Mottl

Institut vykázání z pohledu oprávnění Policie České republiky

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce:
JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2014-2015

BACHELOR THESIS

Tomáš Mottl

**The authorization of restraining order from a view of the
Police of the Czech Republic**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Tomáš Mottl

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph.D za konzultace a cenné rady při tvorbě práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou institutu oprávnění vykázání násilné osoby a to především z hlediska policejního práva. V souvislosti s institutem vykázání se také práce z větší míry věnuje pojmu domácího násilí, který je v současné době silně spojen s problematikou užití vykázání. V práci je vyzdvížena důležitost tohoto institutu, jakož především vážného zásahu do osobní svobody osob, proti nimž je užit. Zároveň práce zhodnocuje, zda je právní úprava institutu vykázání dostatečná.

V první kapitole se práce zabývá právní úpravou vykázání z hlediska nejvýznamnějšího právního předpisu v oblasti policejní praxe a tím je Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Ve druhé kapitole se autor pokouší charakterizovat pojem domácího násilí a zdůraznit jeho citlivost a aktuálnost.

Následující kapitola představuje a charakterizuje obecný postup policistů, kteří se nacházejí na místě, kde dochází k domácímu násilí. Představuje příkladný postup při provádění vykázání a také prošetření a vyhodnocení dané situace.

Ve čtvrté kapitole autor charakterizuje a zhodnocuje nejvýznamnější policejní pomůcku pro spolehlivé vyhodnocení domácího násilí. Zároveň poukazuje na nejčastější chyby při provádění vykázání a návrhy na jejich odstranění.

Předposlední kapitola pak představuje konkrétní případ domácího násilí z praxe, při němž bylo použito institutu vykázání, a jemuž byl autor v rámci svého služebního zařazení při sboru Policie České republiky přítomen.

V závěru autor krátce charakterizuje i ostatní významné právní předpisy, které s institutem vykázání pracují, a autor poukazuje na to, že institut vykázání nemusí být vždy spojen pouze a jen s problematikou domácího násilí.

Klíčová slova

Domácí násilí, vykázání, otázky SARA, policie, oběť, násilná osoba, vyhodnocení, zákon, důsledek.

Abstract

The bachelor thesis deals with the problem of authorization of restraining order a violence person and mainly from a view of police law. The thesis in connection with authorization of ordering out mostly works with a concept of domestic violence, which is currently strongly connected with a problem of taking out a restraining order. The thesis points out the importance of this institution, especially in terms of restriction of personal liberty of people, against whom it is used. The work evaluates, if a law modification of restraining order authorization is sufficient.

The first chapter of the thesis works with a law modification of order out from a view of the most important law regulation in a police practice and that is a law number 273/2008 Sb., about the Police of the Czech Republic.

In the second chapter a writer tries to describe a term of domestic violence and points out its sensitivity and topicality.

The next chapter introduces and describes a general method of policemen, who are at the scene of domestic assault. It introduces exemplary method of ordering out, and an exemplary investigation and evaluation of the situation.

In the fourth chapter the writer describes and evaluates the most important assessment for accurate evaluation of domestic violence. It shows the most common mistakes during ordering out and it suggests how to eliminate them.

The last but one chapter introduces concrete case of domestic violence from the police practice, in which the authorization of ordering out was used, and where the author of the thesis was present as a member of group of Police of the Czech Republic.

In the end of the thesis the writer shortly describes other important laws, which work with an authorization of ordering out, and the writer shows, that this institution does not have to be always connected with a problem of domestic violence.

Keywords

Domestic violence, order out, questions SARA, police, victim, violence offender, evaluation, law, consequence.

Obsah

Úvod	9
1 Oprávnění vykázaní z hlediska právních předpisů	11
1.1 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.....	11
2 Problematika domácího násilí a jeho citlivost a aktuálnost	12
2.1 Formy a znaky domácího násilí	12
2.2 Znaky domácího násilí	13
2.3 Formy domácího násilí.....	14
2.4 Příčiny domácího násilí.....	15
2.5 Domácí násilí a jím dotčené osoby	15
2.5.1 Domácí násilí na ženách	16
2.5.2 Domácí násilí a muži	17
2.5.3 Domácí násilí a děti	17
2.5.4 Domácí násilí a senioři	20
3 Postup Policie České republiky při uplatnění oprávnění vykázaní	22
3.1 Prvotní úkony	22
3.2 Věci osobní potřeby	26
3.3 Pomoc při hledání ubytování	26
3.4 Zvláštní případy vykázaní	27
3.4.1 Příklad, kdy je násilná osoba mladší věku 15 let	27
3.4.2 Závislost na vykázané osobě.....	27
3.4.3 Obydlí slouží k výkonu podnikatelské činnosti.....	28
3.4.4 Vykázanou osobou je matka dítěte	28
3.4.5 Vykázaní, kdy místo není společným obydlím.....	28
4 Vyhodnocení otázek SARA a nejčastější pochybení při provádění vykázaní a návrhy na jejich odstranění	29
4.1 SARA otázky	29
4.2 Nejčastější pochybení při provádění vykázaní.....	32

5	Zpracování konkrétního případu z policejní praxe autora a jeho důsledek ...	35
6	Právní úprava pojmu vykázaní z hlediska Trestního zákoníku a Občanského soudního řádu a Zákona o trestním řízení soudním	47
6.1	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platné, znění	47
6.2	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění	48
6.3	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném znění.....	48
	Závěr	51
	Použitá literatura a další zdroje	53
	Odborná literatura	53
	Právní předpisy	53
	Internetové zdroje	54
	Bibliografický záznam	55

Úvod

Tématem této bakalářské práce je institut vykázání z pohledu oprávnění Policie České republiky. Toto téma bylo zvoleno z důvodu, že jde dle autorova názoru o velmi aktuální záležitost a jde o velmi citlivou problematiku, jelikož při užití tohoto institutu dochází k velmi citlivému zásahu do osobní svobody člověka. Samotné oprávnění vykázání bylo do právní úpravy zavedeno zejména za účelem ochrany ohrožených osob a jde o preventivní opatření. Velmi důležité je zmínit, že k vykázání osoby dochází v situaci, kdy nemusí být prokázáno, že se inkriminovaná osoba dopustila trestného činu či nikoliv. Vykázaná osoba tedy nemusí naplnit všechny znaky skutkové podstaty trestného činu. Samotná práce zpracovává problematiku vykázání především v souvislosti s domácím násilím, což je nejznámější a nejčastější situace, kdy k užití tohoto oprávnění dochází. V takové situaci je rozhodnutí o vykázání osoby pouze a jen na osobě zakročujícího policisty, což je na daném případě zdaleka nejzajímavější. Je tedy potřeba, aby zasahující policisté byli potřebně vzdělaní v inkriminované problematice, a musejí být také zdatní po psychické stránce, jelikož se často jedná o silně stresové a psychicky náročné situace.

První kapitola bakalářské práce se zabývá právní úpravou samotného pojmu vykázání a to z pohledu nejpodstatnějšího právního předpisu, kterým je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Při užití tohoto institutu jsou policisté oprávněni vykázat krátkodobě násilnou osobu z prostoru, ve kterém žije s ohrožovanou osobou.

Druhá kapitola se velmi podrobně věnuje silně aktuálnímu a citlivému tématu a tím je pojem domácího násilí. To patří z hlediska výskytu k nejrozšířenějším formám násilí a má velkou míru latence. Domácí násilí má velmi tragické následky a silně negativně se podepisuje na osobách, kterých se přímo dotýká. Není důležité, zda jde o ženu, muže, děti či osoby seniorů. Každou z těchto osob domácí násilí postihuje silně negativně a tato kapitola zpracovává každý z těchto osobnostních typů zvlášť a věnuje jim potřebný prostor.

Třetí kapitola práce se snaží popsat obecný postup Policie České republiky při provádění úkonů v terénu, kdy se jedná o možný případ domácího násilí. Jde především

o pohled z taktického hlediska a snaží se zhodnotit, proč je daný postup v inkriminované situaci patrně nejlepší zvolenou variantou.

Čtvrtá kapitola se věnuje podrobnému rozboru a zhodnocení jedné z nejvýznamnějších pomůcek v policejní praxi, která pomáhá k co možná nejvíce spolehlivému vyhodnocení situace přímo v terénu, a pokud možno se snaží zasahujícím policistům pomoci při rozhodnutí, zda se na místě skutečně jedná o případ domácího násilí. Tato pomůcka se nazývá otázka SARA. Kapitola se zároveň věnuje nejčastějším chybám při provádění vykazání a návrhům na jejich odstranění.

Pátá kapitola bakalářské práce podrobně popisuje konkrétní případ domácího násilí z policejní praxe, při kterém bylo užito oprávnění vykazání, a kterého se přímo účastnil autor této práce, jako jeden ze zasahujících policistů.

V závěrečné části práce se autor pokouší poukázat na fakt, že oprávnění vykazání nesouvisí pouze se zmíněným zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ale že je zpracováván ještě několika dalšími podstatnými právními předpisy. Tato kapitola se pokouší krátce charakterizovat nejvýznamnější z těchto předpisů.

Celá práce má pak ve svém závěru vyhodnotit, zda je právní úprava institutu vykazání dostatečná. Jejím účelem je také podrobně nastínit problematiku vykazání z oblasti policejní praxe, jelikož sám autor je členem bezpečnostního sboru Policie České republiky. Nedílnou součástí práce je pak téma domácího násilí, které je s problematikou vykazání úzce spjato.

1 Oprávnění vykázání z hlediska právních předpisů

V současnosti je problém oprávnění vykázání upraven zejména v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dále v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní zákoník), v zákoně č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím, v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, poté také v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a nesmíme zapomenout také na zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

1.1 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

„V první řadě je nutné charakterizovat zákon, jenž je z hlediska autorova služebního zařazení v rámci sboru Policie České republiky nejvýznamnějším. Tento zákon, jenž je účinný k datu od 1. ledna roku 2009, upravuje problematiku oprávnění vykázání především v souvislosti s pojmem domácího násilí, které je rozebráno v rámci druhé kapitoly této práce, a to konkrétně v hlavě č. VII, kdy hovoříme o ustanoveních § 44 - § 47, kdy se hovoří zejména o tom, že policista je oprávněn vykázat ze společného obydlí osobu, u které lze na základě provedených šetření a následně zjištěných skutečností důvodně předpokládat, že se tato inkriminovaná osoba s vysokou pravděpodobností v blízké budoucnosti dopustí útoku proti životu, zdraví či svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti osoby. To vše s ohledem na dříve zjištěné a učiněné útoky ze strany inkriminované násilné osoby.“^[1] Problematiku ostatních výše uvedených právních předpisů autor podrobněji rozebere v sedmé kapitole této práce.

¹ Zdroj: Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In Sbirka zákonů, Česká republika (2008), částka 91, str. 4095-4097.

2 Problematika domácího násilí a jeho citlivost a aktuálnost

Samotná problematika domácího násilí je z hlediska policejní praxe silně aktuálním tématem. Sám autor této práce se v rámci své policejní praxe několikrát s tímto problémem setkal a byl nucen jej řešit v rámci svých pravomocí. Díky těmto zkušenostem je také v jedné z následujících kapitol rozebrán konkrétní případ, který je založen na skutečných událostech. Domácí násilí je silně citlivé téma a to především z toho důvodu, že ve chvíli, kdy policista vyhodnotí situaci jako domácí násilí a užije svého oprávnění vykázání, silně zasahuje do osobní svobody člověka, který je nucen opustit své obydlí. Na zasahujícím policistovi v dané chvíli leží také veliká tíha zodpovědnosti. Nejprve je ale nutné říci, co vlastně pod pojmem domácí násilí můžeme představit.

„Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.“^[2]

Zjednodušeně řečeno se jedná o chování, jež u jednoho z partnerů vzbuzuje strach z osoby toho druhého. Nutné je také vysvětlit rozdíl mezi násilím domácím a rodinným. U rodinného jde totiž o několik odlišností a to zejména v tom, že se jedná a napadení jakéhokoliv druhu a to například napadání slovní, sexuální, pasivní, aktivní či fyzické.

2.1 Formy a znaky domácího násilí

„Kauza domácího násilí má vždy své prvopočátky. V drtivé většině případů se začátky charakterizují mírnou formou a oběť domácího násilí si tuto problematiku většinou nepřipouští. Je tomu zejména proto, že ona oběť svému protějšku bezmezně důvěřuje. Pod problematikou domácího násilí si většina lidí představuje psychické, fyzické nebo sexuální násilí mezi manžely či intimními partnery. K domácímu násilí ovšem může docházet také mezi osobou rodiče a jeho dítěte. Domácí násilí je patologický jev,

- *k němuž dochází ve společném obydlí a tedy mimo veřejnost;*

² Zdroj: *Domácí násilí* [online]. [cit. 2013-11-4]. Dostupné z <http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>

- *jež se opakuje;*
- *při němž se intenzita útoků stupňuje.*^[3]

2.2 Znamky domácího násilí

Aby byl policista schopn na místě během šetření co možná nejspolehlivěji vyhodnotit, zda se v dané situaci jedná o domácí násilí, je nutné zjistit, zda ono jednání splňuje následující znamky:

- 1) Rozdělené role – musí být zcela jasné, kdo je v oné situaci osobou násilnou a kdo ohroženou. Je vyloučeno, aby se jednalo o společné napadání a hádky. Pokud se jedná o takovou situaci, často ji nazýváme tzv. „italskou domácností“. V případě domácího násilí tak musí jít o jednostranný akt, kdy ohrožená osoba je vždy obětí a násilná osoba vždy útočníkem.
- 2) Neveřejné prostředí – domácí násilí vždy probíhá mimo oči veřejnosti. Často pro takový případ užíváme termínu za tzv. „zavřenými dveřmi“, kdy násilná osoba provádí útoky beze svědků a vždy v soukromí.
- 3) Dlouhodobost a opakování – může to znít poněkud nevhodně, ale pouze z jednoho útoku nelze usoudit, že se jedná o domácí násilí. Je zde nutnost dlouhodobosti trvání a opakování útoků. Mnohdy útoky trvají i několik měsíců či let. Právě v tomto spočívá nebezpečnost násilí. Oběť tak útoky musí snášet dlouhodoběji.
- 4) Stupňování – domácí násilí v drtivé většině případů začíná slovními urážkami a po nějakém čase následně přechází do formy snižování lidské důstojnosti a psychického týrání, kdy posléze dojde k eskalaci ve formě fyzického násilí, při němž je nejprve ohroženo zdraví a v poslední fázi také život poškozené osoby.
- 5) Vzájemná blízkost – oběť a útočník jsou nebo v minulosti byli vzájemně blízkými osobami.
- 6) Postoj oběti – i v případě, že ono protiprávní jednání vystoupí na světlo a ona oběť je ochotna danou věc řešit a vypovídat proti osobě násilníka, velmi často se stává, že oběť svůj názor změní a celou věc stáhne zpátky. Nejčastější

³ Zdroj: RATH David: *Metodická opatření*. Věstník ministerstva zdravotnictví České republiky (2006). Ministerstvo zdravotnictví ČR.

příčinou bývá zastrašování, psychický nátlak a také možná obava z dalšího útoku.

2.3 Formy domácího násilí

Domácí násilí mívá velmi širokou řadu podob. Může se jednat o násilí sexuální, psychické či fyzické. Také se ovšem může jednat o útlak ekonomický či bránění oběti ve společenském kontaktu s jejím okolím. Tou nejčastější formou je ovšem kombinace psychické a fyzického násilí.

„Základní formy:

- 1) *Sexuální násilí – nucení k sexuálním praktikám, znásilnění.*
- 2) *Psychické násilí – zakazování, vyhrožování, zastrašování, obviňování, ponižování, urážení, terorizování, vydírání, přehlížení, úmyslné navození pocitu viny, omezení rozhodování o sobě sama, ničení majetku oběti.*
- 3) *Fyzické násilí – násilné údery pomocí otevřených dlaní či pěstí, útoky pomocí zbraně, zamezování příjmu potravy, časté je také škrcení či svazování.*
- 4) *Emocionální násilí – zde můžeme hovořit i o takzvaném stalkingu, kdy násilná osoba neustále kontroluje oběť a to na každém kroku v jejím sociálním životě. Má pod dohledem veškeré styky s přáteli, veškerý pohyb mimo prostor domova. Oběť je pod nepřetržitou kontrolou. Časté jsou v tomto případě také výhrůžky násilníka, ohledně zamezení styku oběti se svými dětmi.*
- 5) *Ekonomické násilí – situace, kdy má násilník bezmeznou kontrolu nad veškerými financemi rodiny a dochází k zamezování přístupu oběti k finančním prostředkům a to jak pro chod rodiny, tak také pro potřeby případných dětí.*
- 6) *Sociální násilí – Izolace oběti od setkávání se s členy rodiny či jejími přáteli.*⁴

Je jasné, že nemůžeme zákonitě brát, aby se každá situace domácího násilí řídila přesně výše uvedenými formami. Záleží na okolnostech situace a tom, kam až se daný případ vyvine.

⁴ Zdroj: ŽELÁSKO, Petr: *Metodický pokyn ředitele ústavu SKPV PP ČR* (2004). Praha.

2.4 Příčiny domácího násilí

„Spousta odborníků si vždy kladla a klade otázku, na základě čeho by bylo možné spolehlivě rozpoznat rodinu, uvnitř které dochází k domácímu násilí. Velmi obtížné je taky přesně určit a spolehlivě definovat osobu násilníka. Ač se to zdá jako dosti podivné, pravděpodobnost, že bude člověk napaden násilně v okolí a prostředí své rodiny a konkrétně některou blízkou osobou, je daleko pravděpodobnější, než že bude oběť napadena třeba na ulici. Mylným a zažitým názorem veřejnosti je také to, že k domácímu násilí dochází v drtivé většině případů v prostředí sociálně slabých rodin. Domácí násilí si ovšem nevybírá a rozhodně nehledí na finanční nebo sociální situaci oběti či pachatele. Častým spouštěcím faktorem je problém s alkoholem. Jak již bylo výše řečeno, pachatel má absolutní moc nad svou obětí a je doslova posedlý kontrolou nad jejím životem. Zmíněno již bylo také to, že k násilí dochází za zavřenými dveřmi a v soukromí. O domácím násilí tak většinou nemají ponětí ani neblížší příbuzní rodiny či její přátelé a samotnou oběť násilníka mají často za sympatického člověka, který se dokáže o svou rodinu postarat a na veřejnosti rodina mnohdy vystupuje naprosto bezproblémovým dojmem. Bez ohledu na to, zda je postava násilníka mužem či ženou. Samotná oběť se často za onu situaci stydí a dává si vše za vinu a inkriminovaný problém před svým okolím záměrně tají.“^[5]

2.5 Domácí násilí a jím dotčené osoby

Bylo by velikou chybou, představit si v osobě násilníka vždy postavu muže. Domácího násilí se samozřejmě dopouštějí i ženy a jsou případy, kdy onou osobou násilníka mohou být také děti. Násilí ne vždy způsobuje okamžitý následek. Hovoříme zde o viktimizaci, která ovšem nemusí končit útokem. Hovoříme zde o dvou fázích a to fázi primární a fázi sekundární. V případě primární fáze je újma vždy okamžitá, ovšem pokud se jedná o sekundární fázi, dochází k újmě až později a to v důsledku např. toho, že se sociální okolí oběti dozví o tomto násilném jednání a osobu násilníka odsoudí. Následkem obou fází jsou tak buď rány primární, nebo rány sekundární.

⁵ Zdroj: ŠEVČÍK, Drahomír; ŠPATENKOVÁ, Naděžda a kol.: *Domácí násilí* (2011). Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-690-2, str. 6.

Mezi rány primární řadíme:

- 1) *Újma finanční – ztráta nebo poškození majetkových hodnot.*
- 2) *Újma fyzická – následek poškození zdraví.*
- 3) *Újma citová – zde je důležité osobnost oběti, u níž může dojít k problémům se spánkem, kdy osoba trpí nespavostí či jinými fobiemi.*

Rány sekundární mají dopady čistě psychologického rázu a jsou obsahem sekundární viktimizace. V těchto případech může rozlišovat následující pocity:

- 1) *Pocit nespravedlnosti – zde může dojít k vyvolání například během průběhu vyšetřování, kdy se oběti může zdát, že jí není poskytován dostatek informací, které ona požaduje.*
- 2) *Pocit izolace – toto je navozeno na základě probíhajících změn v bezprostředním sociálním okolí oběti.*
- 3) *Pocit nedůstojnosti – postava oběti se často cítí být celou situací ponížena a dochází u ní ke ztrátě lidské důstojnosti. Alespoň dle jejího vlastního mínění.⁶*

2.5.1 Domácí násilí na ženách

Jak již výše autor uvedl, ne vždy jsou oběťmi domácího násilí ženy. Je ovšem pravdou, že v drtivé většině případů tomu tak skutečně je. Alespoň toto vyplývá z dlouhodobých statistik.

„Násilí na ženách má několik forem:

- 1) *Domácí násilí – sexuální, sociální, fyzické, psychické, ekonomické a sociální násilí mezi osobami, které sdílejí společnou domácnost, kdy k násilí dochází v soukromí, jednoznačně má opakující se charakter a postupně eskaluje. Domácí násilí na ženách je nejčastěji páčáno prostřednictvím jejich intimních partnerů. Statisticky je dáno, že 70 % obětí ženských vražd, je zavražděno prostřednictvím jejich vztahových partnerů.*

⁶ Zdroj: ČÍRTKOVÁ, Ludmila: *Policejní psychologie* (2006). Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 80-868-9873-3, str. 203-206.

- 2) *Znásilnění – zde se hovoří o jakékoliv formě sexuálního úkonu, jež byl získán pod hrozbou násilí, zneužitím neschopnosti se bránit či došlo k vynucení užitím samotného násilí.*
- 3) *Obchod se ženami – vysoce hrubé porušování lidských práv, při němž jsou osoby nuceny k výkonu nějakého druhu aktivity, prostituce, pod pohrůžkou násilí a to jak psychického nebo fyzického.*
- 4) *Tradiční praktiky – ukamenování, zavraždění z hlediska cti, polévání těla škodlivými chemickými látkami, upalování, kdy jsou tyto formy praktik brány jako trest.*
- 5) *Genderocida – vraždění novorozenech dětí ženského pohlaví nebo interrupce plodů.*^[7]

2.5.2 Domácí násilí a muži

Je zvláštní, že o domácím násilí, jež je páchano na mužích, se ve společnosti příliš nemluví a lidé si jeho existenci příliš nepřipouštějí. Je pravdou, že v případě útoku ženy na muže, málokdy dochází k útoku fyzickému. I když i takové případy jsou známy. Především ovšem dochází k útoku fyzickému, který se postupně překlenuje do formy psychického teroru. Pokud už dojde k situaci, kdy žena muže napadá fyzicky, často si to tito muži vůbec nepřipouštějí a stydí se za to. Pro muže bude přeci vždycky těžké na veřejnosti přiznat, že je fyzicky utiskován ženou. Na základě výše popsaných příčin dochází k tomu, že násilí páchané na mužích, upadá do latence, tedy téměř neviditelnosti pro veřejnost.

2.5.3 Domácí násilí a děti

Pokud jsou postavy dětí pravidelně vystavovány škodlivým faktorům domácího násilí, dochází u nich ke stejně závažným postihům, jako v případech jiných forem zneužívání, jež jsou na nich páchany.

„Jedním z důležitých faktorů pro rozvoj posttraumatické stresové poruch u dítěte je pocit bezmoci, který za situaci může cítit. Dítě také může přebírat zodpovědnost za celou

⁷ Zdroj: *Formy násilí na ženách. Ženská práva jsou lidská práva* [online]. [cit. 2013-11-20]. Dostupné z <http://www.zenskaprava.cz/formy-nasili-na-zenach/>

situaci i za bezpečí submisivního rodiče., avšak nemá žádné možnosti a efektivní nástroje, jak situaci změnit, jak násilí zabránit. ^[8]

V průběhu domácího násilí v rodině, je nutno u postavy přítomného dítěte rozlišovat dvě možné role. Buď je dítě v roli oběti anebo je v roli svědka, takzvaného pozorovatele. Nehledě na roli, celá situace je pro dítě ohromně stresující a má na něj vysoce škodlivý vliv. Pokud je dítě v pozici pozorovatele, je pro jeho osobu téměř nemožné, orientovat se v dané problematice a dochází k následku ve formě vývojových poruch, jež mohou vyvrcholit až pokusem o sebevraždu. Dítě totiž v drtivé většině případů bere vinu za celou situaci na sebe sama a na základě toho dochází k až tragickým následkům.

V případech, kdy je dítě již samotnou obětí domácího násilí, je absolutní nutností, docílit toho, aby si bylo dítě schopno uvědomit, kdy dostane výchovný výprask za spáchání něčeho nesprávného a kdy už se bohužel jedná o násilí, které je na denním programu. Zde je poté potřeba, aby inkriminované dítě mělo ve svém životě osobu, k níž bude chovat absolutní důvěru. Ať už to bude člen rodiny nebo postava kamaráda. Možnost svěřování se je velmi podstatnou záležitostí. Jednou z možností dnešní doby, je také využití známé linky důvěry či návštěva krizových center.

„Policista vstupující do domácnosti, kde je vyhrocená situace v důsledku aktuálního domácího násilí, by měl vystupovat s respektem jako reprezentant práva a ne hrozba pro rodinu! Pro dítě může znamenat první autoritu, od které slyší, že násilí je nepřijatelné. Zároveň by rodiče měli slyšet, že je nevhodné, aby bylo dítě svědkem jejich násilných incidentů, protože dochází k poškození jeho psychosociálního vývoje a tato skutečnost by pro celou rodinu mohla mít vážné důsledky.

Co dělat v přítomnosti dětí při zásahu policie:

- a) přetrvává-li mezi rodiči napětí, oddělit je od sebe a zajistit bezpečí pro dítě;*
- b) pokud je dítě zraněno, zajistit ošetření a kontaktovat se s OSPODem, který vyhodnotí, zde se dítě může do rodiny vrátit;*
- c) nevyslychat rodiče v přítomnosti dítěte, nezvyšovat hlas;*
- d) nevyslychat dítě ihned při zásahu, nebrat ho v akutní fázi jako zdroj informací;*

⁸ Zdroj: DUŠKOVÁ, Zora: *Dítě a domácí násilí*. In Centrum sociálních služeb Praha. Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí (2010). Praha: Copyright CSSP, str. 57.

- e) *zajistit pro dítě bezpečí, např. v jiné místnosti za přítomnosti osoby, ke které má důvěru (může to být matka, sousedka, prarodiče apod.), pokud jde o kojence, od matky ho neoddělovat;*
- f) *musí-li dítě setrvávat v místnosti, kde došlo k zásahu, zabezpečit pro ně klidné místo a pokusit se odvést jeho pozornost, např. knížkou, hračkou apod.;*
- g) *věnovat dítěti dárek v podobě obrázku, speciálního pexesa, letáčku s kontakty, kam se může obrátit (pro starší děti);*
- h) *pokud dítě pláče, nechat ho vyplakat a zajistit místo, kde by mohlo usnout;*
- i) *neodsuzovat rodiče, jednoznačně vyslovit neakceptovatelnou násilného jednání, ne osoby násilné;*
- j) *neponižovat ohroženou osobu a nesnižovat před dítětem její důvěryhodnost.*

Principy komunikace s dítětem:

- a) *s dítětem by měl jednat pracovník jiného pohlaví, než byla násilná osoba, zpravidla je vhodnější, aby s ním mluvila žena;*
- b) *s dítětem mluvit bez přítomnosti násilné osoby;*
- c) *projevit zájem, a to na verbální úrovni (podporovat ve vyprávění, doptávat se) i neverbální úrovni (otevřené posazení, oční kontakt, natočení těla, výraz tváře);*
- d) *při jednání s dítětem se snížit na jeho úroveň (např. sednout si na bobek), pokud je to z bezpečnostního hlediska možné;*
- e) *postupovat klidně, být trpělivý, nespíchat;*
- f) *jednoznačně dítě ujistit, že na násilném incidentu nemá vinu;*
- g) *pojmenovat skutečnost, že řešení konfliktu násilnou cestou je nepřípustné (policista může být první, od koho se to dítě dozví);*
- h) *intonace hlasu – nezvyšovat hlas, mluvit klidným a rozhodným hlasem;*
- i) *pokud dítě potřebuje, dát mu prostor, aby mohlo o prožité události hovořit;*
- j) *vnímat potřeby dítěte, nevyžadovat od něj detailní informace;*
- k) *poskytnout prostor k ventilaci emocí, dát najevo pochopení, potvrdit, že není hanba plakat;*
- l) *doptat se na potřeby dítěte a respektovat jeho rozhodnutí;*
- m) *snažit se odvést pozornost dítěte hračkou, knížkou apod.;*

- n) *pravdivě a přiměřeně jeho věku ho informovat o tom, co se bude dít v následujících hodinách, příp. dnech;*
- o) *starším dětem předat kontakty na pracoviště, kde by mohly vyhledat pomoc, např. pedagogicko psychologické poradny, dětské krizové centrum a jeho nonstop linka důvěry.*

Zásah v rodině s dětmi, kde aktuálně probíhá domácí násilí a situace je vyhrocená, není jednoduchý. Přítomnost dětí tuto situaci může ještě vyostřovat. Policisté by měli zůstat profesionální i v těch případech, kdy se jich osudy dětí zažívajících násilí emočně dotýkají. Také by se neměli nechat manipulovat násilnou osobou. Tato situace vyžaduje policisty s velkou zkušeností, stabilizované a emočně vyzrálé. Při zpracování negativních zážitků z těchto nepříjemných zásahů by jim mohla pomoci supervize.^[9]

2.5.4 Domácí násilí a senioři

Je všeobecně známo, že čím jsou lidé starší, tím častější jsou u jejich osob zdravotní problémy a na základě toho, začínají být závislejšími na svém okolí. Toto způsobuje, že jsou ale tito lidé také daleko více zranitelnými a dalo by se říci, že jsou snadnou obětí násilné činnosti. Pokud jsou senioři obětí domácího násilí, zpravidla si svůj problém vůbec neuvědomují.

„Domácí násilí páchané na seniorech, má tyto formy:

- 1) *Týrání tělesné – úmyslné vystavování pocitu hladu, podchlazení, úmyslné působení fyzické bolesti, zamezování svobodného pohybu.*
- 2) *Psychické týrání – omezování sociálního života, kdy útočník oběti brání v kontaktu se sociálním okolím a oběť tak dochází k tomu, že u sebe navozuje pocit zbytečnosti a naprosté nepotřebnosti. Dochází také k tak časté ztrátě lidské důstojnosti.*
- 3) *Zneužívání finanční – zde jde ze strany násilníka nejčastěji o psychický nebo fyzický útok, za účelem převodu majetkových statků, do vlastnictví jeho osoby. Psychický nátlak je častější a to například ve formě zadržování předmětů*

⁹ Zdroj: DUŠKOVÁ, Zora: *Dítě a domácí násilí*. In Centrum sociálních služeb Praha. Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí (2010). Praha: Copyright CSSP, str. 62-63.

emocionální hodnoty, oproti výše popsanému převodu či změně v dokumentu závěti a podobně. Zde už nehovoříme pouze o domácím násilí, ale také o skutku krádeže dle našeho trestního práva a také je zde nutno zdůraznit dnes tak aktuální pojem takzvaného hyenismu.

- 4) *Zneužívání sexuální – i to může v tomto případě nastat a to například ze strany druhých zákazníků sociální péče v zařízeních, kde působí ženy i muži společně. Není vyloučeno, že k takové formě zneužití může dojít také od osoby člena rodiny.*
- 5) *Zanedbávání – zde hovoříme o úmyslně nedostatečné sociální péči ze strany starající se osoby. Například nedostatečná hygiena u osoby seniora.*
- 6) *Nerespektování soukromí – tato forma domácího násilí je nejčastěji páchána v příslušných sociálních zařízeních, kde senioři obvykle dožívají svůj život a jsou závislí na činnosti přítomného personálu. Příkladem mohou být situace, kdy osoby personálu vcházejí do pokojů bez klepání, bez svolení osob si prohlížejí jejich osobní věci nebo poskytování citlivých osobních údajů třetí osobě.*^[10]

Na základě výše uvedeného, by senioři v dnešní době měli být velmi obezřetní a především by měli mít dostatek informací o referencích a kvalitách institucí, jejichž služby využívají a na jejichž činnosti jsou především závislí. Horším případem je potom situace, kdy je násilí na seniorovi pácháno prostřednictvím členů jeho vlastní rodiny a ve vlastní domácnosti. Zde sehrává roli už několikrát zmíněná problematika dění za zavřenými dveřmi.

¹⁰ Zdroj: *Projevy domácího násilí na seniorech. Domácí násilí páchané na seniorech* [online]. © 2010-2012 [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: <http://domaci-nasili-seniori.sije.cz/projevy.php>

3 Postup Policie České republiky při uplatnění oprávnění vykázání

Jak je již výše popsáno, problematika domácího násilí je v současné době velice ožehavým tématem a samotné uplatnění oprávnění vykázání je velice podstatným zásahem do lidských práv. Tudíž je absolutní nezbytností, aby policista, který zasahuje na místě činu, disponoval schopností silné psychické odolnosti a to v důsledku nehostinného prostředí, v němž se v průběhu šetření pohybuje, ale také především vysokou úrovní profesionality a vzdělanosti ohledně dané problematiky a právních předpisů.

3.1 Prvotní úkony

„Za každé situace, musí být prvotním úkonem po příjezdu policejní hlídky na místo rozdělení osob, zejména pak izolovat od sebe osobu útočnicka a osobu oběti. Pro tento účel je v dané situaci nejvýhodnější, aby přítomná policejní hlídka měla nejméně tři členy. Jeden z policistů totiž ideálně izoluje osobu oběti v některé z místností a druzí dva policisté odvedou osobu útočnicka do další možné místnosti a to zejména tak, aby na sebe inkriminované osoby neviděly a nejlépe, aby se při případném pokusu o komunikaci neslyšely. Je zde třeba dbát vysoké obezřetnosti, jelikož po příjezdu policejní hlídky na místo, se situace zpravidla ještě více vyhrotí a může dojít k útoku na přítomné policisty. Zejména tedy policisté či policista, jež izolují osobu útočnicka, musejí dbát obezřetnosti a nedovolit této osobě, aby manipuloval s přítomnými předměty, jelikož cokoliv, co učiní útok proti lidskému tělu důraznějším, může být v této situaci užito jako zbraň. Rozhodně to ovšem neznamena, že policista, jenž izoloval pravděpodobnou oběť, nebude dbát obezřetnosti a opatrnosti, jelikož i od této osoby může dojít k nečekanému útoku. Následně je nutné zamezit komunikaci mezi inkriminovanými osobami, jelikož útočnick se zpravidla pokouší o kontakt s obětí a to jak slovní, tak případně gestikulační, kdy nejčastěji dochází buď k vyhrožování, aby oběť neříkala nic o způsobeném násilí na její osobě pod pohrůzkou, že bude její osobě ublíženo ještě více nebo naopak dojde k tomu, že se útočnick začne za celou situaci oběti omlouvat a například ji ubezpečovat, jak moc ji miluje a že jí vlastně vůbec ublížit

nechtěl. Naproti tomu, že je nutno zabránit komunikaci mezi obětí a útočником, je absolutní nutností, aby byly alespoň ve vizuálním kontaktu přítomní policisté a to z bezpečnostního hlediska. Ještě před příjezdem hlídky na místo je nutné, aby policisté měli dostatek informací o situaci na místě. Tyto informace jsou na začátku a v průběhu získávány od operačního důstojníka. Důležité je například to, aby policisté měli informaci, zda některá z přítomných osob v bytě vlastní legální zbraň nebo zda je na místě přítomno nějaké zvíře, jež by mohlo být potenciálně nebezpečné. Nejčastějším příkladem je pes. Pokud jsou na místě přítomny jiné nezúčastněné osoby či děti, je absolutní nutností tyto osoby také oddělit.

Hlídka by na místě měla poté provést rozdělení svých rolí. Pokud je například obětí žena a ve složení hlídky je osoba ženy přítomna také, bude pro situaci vždy lepší, aby s osobou oběti hovořila policistka, ke které bude mít oběť vždy větší důvěru, než k mužské postavě policisty. Je pak daleko větší pravděpodobnost, že se oběť policistce svěří, neuzavře se před ní a sdělí tak potřebné informace ke vzniklé situaci a to i její historii. Naproti tomu je logicky výhodnější, když osobu násilníka bude střežit policista či policisté. Zde je potřeba zachovat rozvahu a chladnou hlavu, jelikož osoba násilníka většinou vystupuje jako sympatický člověk, který navenek působí zpravidla slušným dojemem, ale jde jen o přetvářku, pomocí níž se násilník snaží policisty zmást.

S postavou oběti je potřeba jednat s trpělivostí a rozvahou a nechat tu osobu nejlépe se vypovídat. Dát jí najevo, že pro ni máte pochopení a že jí rozumíte. Následně je potřeba vyhodnotit, zda se v oné situaci skutečně jedná o domácí násilí. Za tímto účelem je nutné vyhodnotit situaci pomocí dotazníku SARA DN (toto je podrobněji rozebráno v páté kapitole této práce).

Pokud nastane situace, kdy je přítomný policista skutečně nucen osobu z místa vykázat, musí o této skutečnosti Policie České republiky vyrozumět místně příslušný soud, intervenční centrum a orgán sociálně-právní ochrany dětí, samozřejmě pokud tyto jsou na místě přítomny. Postavu oběti je posléze nutno řádně informovat o dalším postupu a také jí předat informace k příslušným intervenčním centrům, jež její osobě mohou být nápomocny. Zajištění bezpečnosti této osoby je tou nejpodstatnější věcí. Neznamená to všem, že se opomene fakt, že i postava útočníka musí být řádně poučena o následném postupu a také o veškerých zásadách do jeho osobní svobody. Při vykazování by měl policista zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, kterou zpravidla

bývají postavy sousedů. Toto ovšem není povinnost ve chvíli, kdy je zde prokazatelné nebezpečí z prodlení a hrozí vygradování dané situace a to tím způsobem, že může dojít ke konfliktu přítomných osoba či policistů a může tak být ohroženo zdraví či život právě osoby nezúčastněné nebo kdy by mohlo dojít k vyhrocení situace v době pokusu o zajištění přítomnosti nezúčastněné osoby. Rozhodnutí o vykázání oznámí policista osobně jak oběti, tak osobě, již se rozhodl z místa vykázat a je povinen vyhotovit úřední záznam o potvrzení o vykázání. Všechny osoby musí být samozřejmě poučeny o svých právech a povinnostech.¹¹

Nyní je vhodné citovat, co nám říká Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky:

„§ 45

(1) Vykázaná osoba je povinna

- a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
- b) zdržet se vstupu do vymezeného prostoru,
- c) zdržet se styku nebo navazování kontaktů s ohroženou osobou,
- d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.

(2) Vykázaná osoba má právo

- a) vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před tím, než opustí tento prostor,
- b) vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci uvedené v předchozím bodě a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání; toto lze uplatnit jedenkrát a pouze za přítomnosti policisty, kdy policista o tomto výkonu ohroženou osobu předem informuje,
- c) ověřovat provedení vykázání zejména na čísle tísňového volání linky 158,
- d) vyzvednout si kopii Úředního záznamu o vykázání na příslušném útvaru Policie České republiky.

(3) Policista poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost. Od této osoby dále vyžádá adresu pro účely doručování.

¹¹ Zdroj: Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008, o provádění vykázání

§ 46

Policista poučí osobu ohroženou o

- a) *možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření,*
- b) *možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí,*
- c) *následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykazání přihlíží.*^[12]

„Úřední záznam o potvrzení o vykazání vyhotoví příslušný policista celkem třikrát, kdy jeden výtisk policista předá osobě ohrožené a jeden osobě vykázané. Třetí výtisk se přikládá ke spisu. Nutností je také fakt, aby policista do úředního záznamu poznamenal, že vykázaná osoba na jeho výzvu vydala všechny držené klíče k obydlí. Poznamenáno musí být také to, pokud dojde k situaci, kdy některá z osob odmítne onen úřední záznam podepsat. Doba vykazání je vymezena na celkem deset dní a tato lhůta začíná běžet prvním dnem po datu, kdy k inkriminovanému vykazání došlo. Úderem 24:00 hodin desátého dne je lhůta ukončena. Tato nejde za žádných okolností zkrátit a musí být bezpodmínečně dodržena a to i v situaci, kdy by ohrožená osoba sama požádala o její zkrácení. Vykazující policista má povinnost vykázané osobě vyhotovit obrazovou podobu přesného vymezení místa, kam je jeho osobě zakázán přístup a toto jeho osobě oproti podpisu předat. V případě, že násilná osoba s vykazáním nesouhlasí, má možnost podat k danému rozhodnutí námitky. Tyto námitky mohou být podány jak ústně, tak následně také písemně na příslušném územním odboru Krajského ředitelství Policie České republiky.

Pokud dojde k situaci, kdy násilná osoba, jež se vykazuje, není přítomna na místě, učiní příslušný policista taková opatření, aby se daná osoba potřebné informace dozvěděla. Dále je policista povinen o všech opatřeních informovat dozorčí službu místně příslušného místního oddělení a to za tím účelem, že vykázaná osoba má právo si všechny informace a provedené úkony ověřit na lince 158. Dozorčí služba poté informuje zaměstnance operačního střediska. Výše již bylo zmíněno, že osoba, která je z místa vykázaná, má právo si z místa odebrat osobní cennosti a věci osobní potřeby.

¹² Zdroj: Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In Sbirka zákonů, Česká republika (2008), částka 91, str. 4096.

V případě, že násilná osoba odmítne uposlechnout výzvy a odmítne místo opustit, může proti její osobě policista užít zákonných prostředků, takzvaných donucovacích prostředků, které jsou v dané situaci zapotřebí, aby byl splněn účel, jež je sledován oním zákrokem.“^[13]

Potřebné informace k postupu vykázaní je možno nalézt v Závazném pokynu policejního prezidenta č. 200/2008, o provádění vykázaní. Tento je ovšem již neplatný a svou platnost ztratil konkrétně dne 31. prosince 2009, aby byl posléze nahrazen novým a to Závazným pokynem policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázaní. Je potřeba ovšem uvést, že v tomto novém pokynu nalezneme daleko méně praktických informací k problematice vykázaní a tak není tajemstvím, že drtivá většina policistů užívá při své praxi postup, jež je výše popsán, jelikož je považován v současné době za nejlepší.

3.2 Věci osobní potřeby

Jak je již výše několikrát uvedeno, vykazující policista, musí osobě, jíž z místa vykazuje umožnit, aby si z inkriminovaného místa odnesla věci osobní potřeby. Co si ovšem pod tímto termínem představit? Je určitě nutno sdělit, že v žádném právním předpisu nenajdeme přesnou definici tohoto pojmu nebo přesné vymezení věcí, které pod tuto skupinu spadají. Vymezení, o které věci má tedy ve skutečnosti jít, je pouze a jen na osobním uvážení zasahujícího policisty a dané vzniklé situaci. Z logiky věci můžeme ovšem říci, že v drtivé většině případů jde o věci osobní hygieny, potřebnou finanční hotovost nebo například pro dnešní dobu tolik potřebný mobilní telefon.

3.3 Pomoc při hledání ubytování

Policista je povinen poskytnout vykázané osobě součinnost v plné míře a do tohoto spadá také to, že musí oné osobě předat informace o možném ubytování v následujících deseti dnech, které inkriminované vykázaní trvá. Většinou jde o aktuální seznam ubytoven s příslušnými kontakty a adresami. Možné je také gesto, kdy policista osobu

¹³ Zdroj: Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008, o provádění vykázaní

převeze na policejní služebnu, kde jí bude umožněno použít telefonu a informovat se na možnosti dalšího ubytování.

3.4 Zvláštní případy vykázaní

V následujících několika odstavcích se autor pokusí nastínit nejznámější příklady takzvaných zvláštních případů, s nimiž se může zasahující policista v praxi setkat a které jsou svým specifikem mnohdy ještě daleko náročnější. A to jak po potřebné psychické, tak právně znalostní stránce.

3.4.1 Případ, kdy je násilná osoba mladší věku 15 let

„Pokud nastane situace, kdy je policista z místa nucen vykázat osobu mladistvou či dokonce osobu mladší 15 let, je odlišnost prováděného úkonu v tom, že se policista neřídí pouze Zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ale je povinností, aby Policie České republiky v takovém případě spolupracovala také s orgány sociálně-právní ochrany dětí. Tyto orgány jsou následně také povinny si danou osobu od Policie České republiky převzít a následně ji umístit do diagnostického zařízení.

Policista by neměl zapomínat, že institut vykázaní byl zřízen za účelem zabránění pokračujícího násilí a tudíž je nutné, aby si byl policista jistý, zda je v takovém případě vykázaní skutečně nutné a zda pokud tak neučiní, může znovu docházet k ohrožení osoby oběti a zda může docházet k eskalaci násilného jednání.“^[14]

3.4.2 Závislost na vykázané osobě

Jde o případy, kdy je oběť na násilné osobě závislá a to buď po sociální stránce, nebo po stránce zdravotní. Nejčastějším případem je závislost zdravotní, kdy je oběť nemohoucí a potřebuje k životu pomoc druhé osoby. Nejčastěji se tedy jedná o zdravotně postižené lidi. V takových případech je v momentě vykázaní Policie České republiky povinna zajistit takové osobě pomoc. Pokud v době probíhajícího domácího násilí došlo ke zranění osoby, policista přivolá okamžitou lékařskou pomoc na místo a

¹⁴ Zdroj: Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 2009 o sociálně-právní ochraně dětí. In Sbírnka zákonů České republiky (1999), částka 111, str. 7665.

potom policista zjišťuje, zda existuje osoba, která by se o nemohoucí postarala. Pokud taková osoba není, vyrozumí policista odbor sociální péče, který je povinen zajistit další postup a potřebnou pomoc.

3.4.3 Obydlí slouží k výkonu podnikatelské činnosti

Pokud nastane situace, kdy místo z něhož je násilná osoba vykázána, slouží též pro výkon pracovní činnosti, je policista povinen vymezit vykázané místo tak, aby vykázaná osoba nebyla omezena ve výkonu svého zaměstnání. Pokud toto ovšem není možné uskutečnit a dané prostor nejsou žádným způsobem oddělitelné, platí fakt, že vykázaná osoba nemá přístup ani do inkriminovaného prostoru výkonu zaměstnání. Toto je další příklad toho, jak citlivý zásah do osobní svobody a práv člověka, institut vykázání je a jak důležité je kvalifikované vyhodnocení situace na místě.

3.4.4 Vykázanou osobou je matka dítěte

Pokud dojde skutečně k situaci, že policista z místa vykazuje osobu matky malého dítěte, je nucen zvážit možnost svěření dítěte do rukou druhého z rodičů. O této skutečnosti ovšem musí vyrozumět ostatní rodinné příslušníky, kterými jsou například prarodiče. Ve chvíli, kdy ovšem toto není možné uskutečnit, musí Policie České republiky o tomto vyrozumět orgán sociálně právní ochrany dětí, jež zajistí další postup, kdy většinou dochází k dočasnému umístění do dětského domova.

3.4.5 Vykázání, kdy místo není společným obydlím

I tato situace může v praxi nastat. Nejlepším příkladem je, když dochází k vykázání násilné osoby a ona situace se odehrává v hotelovém pokoji. Z logiky věci vyplývá, že prostorem pro vykázání se nestává zmíněný hotelový pokoj, ale prostor, který slouží ke společnému obydlí.

4 Vyhodnocení otázek SARA a nejčastější pochybení při provádění vykázání a návrhy na jejich odstranění

V následující kapitole se autor práce pokusí popsat nejčastější a nejpraktičtější pomůcku pro důkladné vyhodnocení situace domácího násilí a zároveň poukázat na nejčastější pochybení ze strany policistů a také poskytnout návrhy na jejich odstranění. Základní praktickou pomůckou každého policisty, jež se pohybuje v prostoru ulice, by měly být výjezdové desky, které obsahují odborné a pomocné texty, jež mohou být v inkriminovaných situacích nápomocny. Z autorova hlediska je nejlepší pomůckou formulář s takzvanými SARA otázkami. Tato metoda byla vynalezena v Kanadě a později se úspěšně přesunula i do prostoru severní Evropy, odkud přišla do našeho prostředí. Tato metoda slouží lidem, kteří se jako první dostávají do přímého kontaktu s prostředím, ve kterém dochází k domácímu násilí. Rozhodně neslouží pouze policistům, ale také ostatním pracovníkům, kteří se na takovém místě mohou ocitnout, například jde o sociální pracovníky.

4.1 SARA otázky

Pro lepší a kvalifikovanější práci policistů v problematice domácího násilí vydala organizace Bílý kruh ve spolupráci s Ministerstvem vnitra České republiky pomůcku, která má podobu formuláře a tento obsahuje patnáct základních otázek, na základě jejichž zodpovězení, může policista co možná nejspolehlivěji rozhodnout o případném vykázání. V první části formuláře jsou připomenuty základní znaky domácího násilí, které byly již dříve zmíněny. Jedná se o opakování, dlouhodobost, eskalaci, neveřejnost a jasné a nezpochybnitelné rozdělení rolí.

V následujících řádcích by autor rád citoval samotnou pomůcku, která je dle jeho názoru v dnešní době nezbytnou součástí výstroje každého sloužícího policisty.

„Klíčové znaky domácího násilí

- 1) *Opakování a dlouhodobost – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PČR, na úrazy apod.*

- 2) *Eskalace – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) *Jasně a nezpochybnitelně rozdělení rolí na ohroženou a násilnou osobu – domácím násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) *Neveřejnost – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika domácího násilí použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- a) *přivolejte další policisty;*
- b) *zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PČR;*
- c) *po 1. 1. 2007 zvažte vykázaní podle zákona č. 135/2006 Sb.;*
- d) *doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo;*
- e) *poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu;*
- f) *informujte OSPOD o dětech v rodině;*
- g) *předejte ohrožené osobě kontakt na DONA linku.*

Násilí ve vztahu k blízké osobě

- 1) *Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí? – např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní.*
- 2) *Vyhrožuje závažným násilným, sděluje své násilné úmysly? – např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby.*
- 3) *Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhružek a úmyslů ze strany násilné osoby? – např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů výhružek nebo úmyslů.*
- 4) *Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení? – např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.*
- 5) *Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí? – např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá domácí násilí.*

Obecné sklony násilné osoby k násilí

- 1) *Dopouští se obecné kriminality? – jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně.*
- 2) *Jsou informace o problémech v předchozích vztazích? – měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opuštění partnera, násilí ve vztahu).*
- 3) *Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy? – např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční potíže.*
- 4) *Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi? – např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech.*
- 5) *Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví? – např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu.*

Zranitelnost ohrožené osoby

- 1) *Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě? – přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe.*
- 2) *Má z násilné osoby extrémní strach? – tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranné chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání.*
- 3) *Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí? – riziko je veliké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou.*
- 4) *Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)? – tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obsluhností.*
- 5) *Má ohrožená osoba závažné osobní problémy? – např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek.*^[15]

Při zodpovídání výše uvedených otázek je požadována odpověď ANO nebo NE, kdy v situaci ve které osoba odpoví ANO, je po ní požadováno, aby tuto odpověď doprovodila rozvitějším odůvodněním, proč tomu tak je. Z praxe je jasně patrné, že výše uvedená pomůcka je nejkvalitnějším současným materiálem, který slouží policistům k co možná nejspolehlivějšímu vyhodnocení situace.

4.2 Nejčastější pochybení při provádění vykázaní

Sám autor práce se s problematikou vykázaní během své praxe již několikrát setkal, a tudíž se v následujících řádcích pokusí nastínit vyzorované pochybení ze strany příslušníků Policie České republiky.

¹⁵ Zdroj: Otázky SARA DN, pomůcka Policie České republiky, Ministerstvo vnitra České republiky (2006).

První z oněch pochybení není na straně zasahujících policistů, ale spíše na straně nedostatečného vzdělání jejich osob v inkriminované problematice. Autor práce sám může čerpat z vlastních zkušeností, kdy byl jako začínající policista zařazen do půlročního vzdělávacího programu, který se nazývá základní odborná příprava. Nutno říci, že během oněch šesti měsíců není problematika domácího násilí dostatečně rozebrána. Samotnou otázkou potom zůstává fakt, zda pro základní odbornou přípravu bylo zmíněných šest měsíců dostatečné. V současné době je to již jeden rok, tudíž je možné, že situace se změnila. V době autorova školení ovšem docházelo k tomu, že problematika domácího násilí byla probrána během jednoho dne, kdy si dvojice osob z celé třídy vyzkoušela modelovou situaci takového případu. Následně se problematika domácího násilí objevila maximálně již jen jednou, a to pouze za situace, kdy na tuto modelovou situaci mohl začínající policista narazit při skládání závěrečných zkoušek. Hlavní problém je ovšem autorem spatřován v tom, že po splnění základní odborné přípravy, nedochází již v dalším školení a vzdělávání policistů. Formálně jsou možná policisté vzděláváni i nadále, ovšem v praxi toto vůbec nefunguje. Pokud se vzdělávání nevěnují samozřejmě ve svém volném čase a nevěnují se například studiu na vysoké škole. Sám autor byl během čtyř let od splnění závěrečných zkoušek základní odborné přípravy vyslán pouze na jedno výukové školení, které se ovšem vůbec netýkalo domácího násilí. K policistům se tak nedostává dostatek nových informací, které by mohly prohloubit jejich znalost a kvalifikovanost a následně samozřejmě zvýšit výkon jejich služby. Řešením je tedy častější seznamování policistů s novými i dříve již známými informacemi k inkriminovaným problematikám, se kterými se během výkonu může setkat. Výcvikových zařízení a kvalifikovaných vyučujících je rozhodně dostatek. Pochybení, ke kterým dochází již na samotném místě události, vyplývají často také ze stresu a ne z neznalosti. Toto už ovšem záleží na osobnosti onoho policisty a je nutno říci, že takovým pozitivním vlastnostem ohledně zvládání stresu a být rozhodný a vůdčí v dané situaci, tomu se policista nenaučí, ale s tím se musí narodit.

Druhým problémem, který způsobuje pochybení v provedení vykázaní je neochota vzít na sebe v dnešní době zodpovědnost. Pravdou je, že jde o velmi zodpovědné rozhodnutí. V dnešní době slouží spousta policistů, kteří jsou zkušení, mají výborné vzdělání i potřebné znalosti pro výkon své služby, ale obávají se vzít na sebe zodpovědnost při důležitých rozhodnutích. A to proto, že se obávají v dané situaci

pochybení a nemají zastání u vedoucích pracovníků. Prvotním úkolem policisty by přeci vždy mělo být pomoci ohrožené osobě ve svízelné situaci. Spousta policistů na to v dané chvíli zapomíná a snaží se jít schůdnější méně složitější cestou, aby nebyla na jejich bedrech taková míra zodpovědnosti. Obávají se totiž, že pokud by učinili tak důležité rozhodnutí a následně bylo vyhodnoceno jako pochybení, došlo by u jejich osob k potrestání. Proto se většina policistů v dnešní době, a to i v případech domácího násilí, snaží vyhýbat zodpovědným rozhodnutím, anebo onu zodpovědnost přenést na jinou osobu. Jak je již výše uvedeno, zapříčiněno je to zejména nedostatkem důvěry a podpory ohledně vedoucích pracovníků. Pomůcky a právní předpisy jsou ohledně domácího násilí v současné době dostačující a velmi dobře zpracované. Řeklo by se tedy, že nic nebrání v kvalitním výkonu. Pochybení tedy rozhodně není na straně právních předpisů. Špatný je současný systém vedení policistů, kteří slouží pod strachem a obavami vzít na sebe zodpovědnost.

5 Zpracování konkrétního případu z policejní praxe autora a jeho důsledek

V této kapitole se autor práce pokusí popsat konkrétní případ ze své policejní praxe, při kterém bylo využito oprávnění vykázaní. Zároveň autor uvádí, že z důvodu ochrany osobních údajů a dat, nejsou v této kapitole uváděna skutečná jména či data osob, které se na průběhu a zpracování tohoto praktického případu podíleli. Dále také není z výše uvedeného důvodu přiloženo číslo jednací, jež označuje daný trestní spis, z něhož byl tento praktický případ čerpán.

Dne 12. 12. 2013 kolem 15:30 hodin byla prostřednictvím osoby vedoucí Místního oddělení Krakovská velena hlídka Alka 313 v rámci provedení šetření k věci možného případu domácího násilí. K šetření mělo dojít na adrese Jungmannova 7, Praha 1. Dvoučlenná hlídka se na místo neprodleně dostavila a její součástí byla také výše uvedená vedoucí onoho policejního oddělení. Oznamovatelkou celé věci byla osoba Lucie K. Ta měla poslední dva měsíce žít ve společné domácnosti na výše uvedené adrese se svým druhem, kterým byl pan Pavel S. Výše uvedená hlídka se neprodleně dostavila na místo a následným šetřením zjistila, že výše uvedená dvojice osob žije společně v bytě přes vstupní dvůr ve třetím patře budovy a konkrétně se jedná o první byt po pravé straně od výtahu. Hlídka Alka 313 zaklepala na vstupní dveře bytu a následně ještě užila zvonek. Po několika vteřinách otevřel vstupní dveře výše uvedený pan Pavel S., který se hlídky následně dotázal, co se děje a proč je na místě. Bylo mu odvěceno, že hlídka požaduje rozhovor s výše uvedenou slečnou Lucií K., aby se přesvědčila, zda je v pořádku. Pan Pavel S. odpověděl, že se jí zeptá a potom případně hlídku vpustí do prostoru bytu. V ten okamžik ovšem slečna Lucie K. z vedlejší místnosti bytu slovně svolila ke vstupu do bytu, kdy užila větu. „ Prosím, pojdte dovnitř.“ Učiněno tak bylo značně ubrečeným a sténajícím tónem hlasu. Hlídka tedy na základě svolení nájemkyně onoho bytu, vstoupila do jeho útroh. Vstupující hlídka ihned pana Pavla S. vyzvala, aby zůstal v prostoru ložnice, kde jej dle § 63 odst. 2, písm. a) zákona číslo 273/2008 Sb. vyzvala k prokázání totožnosti. Ten tak ihned učinil prostřednictvím svého řádně platného občanského průkazu. Výše uvedená vedoucí oddělení odvedla osobou oznamovatelky před prostor bytu, na chodbu, kde se její osoby začala dotazovat na okolnosti jejího oznámení.

Slečna Lucie K. byla ochotna poskytnout již na místě veškeré informace, i když bylo na její osobě značné psychické rozrušení a obavy. Osoba pana Pavla S. se její osobu snažila i přes oddělení prostřednictvím místností kontaktovat a to slovně, kdy její osobu prosil, aby nic přítomné hlídce neříkala a že se jí za vše omlouvá. Oznamovatelka sdělila informace, že osobu Pavla S. zná přibližně rok, kdy se s ním seznámila prostřednictvím nabídky focení, kdy stála jeho osobě jako model. Pan Pavel S. byl podstatně staršího věku oproti oznamovatelce. Ihned po seznámení se začal její osobě dvořit a neustále ji obklopoval dary. Oznamovatelka svodům podlehla a navázala s jeho osobou intimní vztah, kdy spolu nakonec inkriminovaná dvojice začala přibližně před dvěma měsíci žít ve výše uvedeném bytě.

Po nastěhování se ovšem chování pana Pavla S. začalo dosti měnit a vztah nabral úplně jiné obrátky. Nejprve docházelo k tomu, že Pavel S. zakazoval slečně Lucii K., aby mohla docházet do svého zaměstnání, jelikož měl podezření, že má dotyčná intimní poměr s některým ze svých kolegů. Z počátku měl sdělit, že se mu tato skutečnost pouze nelíbí, ale situace začala postupně gradovat a vrcholila tím, že muž uzamykal osobu oznamovatelky v bytě a nepouštěl ji vůbec ven. Chtěl ji tak zabránit v jakémkoliv sociálním kontaktu. Osoba poškozené tak nedocházela do svého zaměstnání, což řešila tím, že zde oznámila svou pracovní neschopnost a maskovala to údajným onemocněním. Oznamovatelka ovšem přestala udržovat kontakt i se svými přáteli a také rodinou. Bylo značně podivné, že daná situace nepřišla nikomu z okruhu přátel či rodiny podezřelá a nebyla daná situace oznámena již dříve. K oznámení nakonec musela sebrat odvalu až osoba poškozené. Pan Pavel S. začal ve chvíli, kdy se s oznamovatelkou sestěhoval, její osobu značně ponižovat. Opět zde docházelo k eskalaci, kdy nejprve probíhalo z jeho strany urážení. Nejprve slečně vyčítal, že není potřebně upravená, že se pro něho dostatečně neudržuje, že je fyzicky odpudivá a že je v podstatě méněcenná a má obrovské štěstí, že má ve svém životě muže, jako je on. Toto začalo přecházet v urážky vulgární, kdy byla osoba Lucie K. častována výrazy jako: „kurvo, píčo, děvko nevěrná a podobně.“ Toto jednání trvalo přibližně první měsíc od nastěhování se do bytu. Poté došlo k okamžiku, kdy se pan Pavel S. jednoho večera navrátil domů, sebral výše uvedené slečně její mobilní telefon a pod pohrůžkou násilí ji donutil, aby mu jej odemkla. Ta tak ze strachu učinila, přičemž Pavel S. následně našel v útrokách telefonu několik zpráv od kamaráda Lucie K. Ta se snažila ihned celou věc

vysvětlit s tím, že jde skutečně pouze a jen o kamaráda a že s ním rozhodně žádný intimní poměr nemá. Pan Pavel S. si ovšem nenechal nic vysvětlit a toto bylo poprvé, kdy výše uvedenou uhodil a to prostřednictvím několika úderů otevřenou dlaní do oblasti obličeje. Slečna Lucie K. v tento moment nevyhledala lékařskou pomoc a nakonec se za celou situaci svému příteli omluvila a navíc si celou záležitost dávala za vinu. Ihned také přerušila kontakt s inkriminovaným kamarádem a pravidelně musela předkládat onen telefon ke kontrole. Byl jí také zakázán přístup k internetu či jiným možnostem, jak kontaktovat ostatní osoby. Fyzické útoky se ovšem začaly opakovat a především stupňovat. Téměř každý večer byla osoba Lucie K. častována urážkami, výčitkami a zejména údery pomocí otevřených dlaní. Zároveň docházelo ze strany pana Pavla S. k výhrůzkám, že pokud to poškozená někomu sdělí, či událost oznámí Policii České republiky, pouze si přitíží. Navíc je vše způsobené dával za vinu. Neustále ji opakoval, že si za vše může ona sama, a že kdyby nebylo její nevěry, nikdy by na její osobu nemusel vztáhnout ruku.

Situace ovšem gradovala stále více a více. Útoky se stupňovaly a nakonec vyvrcholily tím, že pan Pavel S. neútočil již jen pomocí fackování, ale začalo docházet k úderům pomocí pěstí, kdy se měla osoba poškozené již značné podlitiny a šrámy v obličeji. To bylo opět doprovázeno výhrůzkami, že násilí bude tvrdší a tvrdší, pokud se osoba poškozené nezačne chovat tak, jak násilník požaduje. Stále ovšem neexistovala žádná lékařská zpráva či záznam o tom, že by slečna navštívila zdravotnické zařízení. Též si nepořídila žádnou fotodokumentaci svých zranění. Dále poškozená také sdělila, že ona sama se nikdy útokům nebránila a nikdy na osobu pana Pavla S. nevedla nějaký druh útoku. Bylo tak učiněno zejména proto, že se jeho osoby dosti strachovala a bohužel si také některé věci kladla za svou vinu. Hlídka Alka 313 prováděla také šetření v inkriminovaném domě a to prostřednictvím osob sousedů. Je nutno sdělit, že téměř všechny kontaktované osoby uvedly, že o žádných událostech, které se měly v inkriminovaném bytě odehrát, nevěděly. Většina osob sdělila, že osobu pana Pavla S. zná a že jej vidá během každodenního pohybu po domě. Nikdo jej ovšem neoznačil jako problémovou osobu. Ba naopak. Většinou bylo k jeho osobě sděleno, že jde o milého člověka, který pravidelně zdraví a působí seriózním dojmem. Co se týká inkriminované osoby Lucie K., tak většina obyvatel byla dosti překvapena a uvedla, že osobu vůbec nezná a ani neví, že by v onom bytě žila. Pouze jedna jediná sousedka hlídce na místě

sdělila, že občas slyšela z útrob bytu pláč a mužský křik. Tato sousedka ovšem nevěnovala oné situaci pozornost a nijak věc neřešila. Ve veřejném mínění tak byla osoba násilníka za sympatického člověka. Osobu poškozené převážně nikdo ani neznal a téměř nikdo ji ani neviděl.

Na základě výše popsaného bylo již na místě zřetelné, že jde o velice závažnou situaci a že se s velikou pravděpodobností bude jednat o případ domácího násilí. Byly totiž zcela přesně naplněny znaky, které jsou potřebné pro prvotní vyhodnocení dané situace. Zcela zřetelná byla jak dlouhodobost, eskalace, neveřejnost, opakování, tak také v neposlední řadě prokazatelné jasné a nezpochybnitelné rozdělení rolí. Na místě došlo také k vyhodnocení inkriminovaných otázek SARA, na které osoba poškozené odpověděla v drtivé míře slovem ano, přičemž poměrně dobře zvládla i celou situaci podrobněji popsat a objasnit a zároveň i obhájit své tvrzení. Poučení její osoby, že v případě uvádění nepravdivých informací, dochází u její osoby v tak závažné situaci k protiprávnímu jednání, bylo učiněno, ale situace na místě díky zjištěným znakům zcela jistě poukazovala na to, kde je tady osoba poškozené a kdo osoba pachatele.

Na základě zjištěných skutečností, které byly slečnou Lucií K. na místě sděleny přítomným policistům, bylo rozhodnuto, že je výše uvedený Pavel S. důvodně podezřelý ze spáchání trestného činu nebezpečné vyhrožování dle § 353 odst. 1 trestního zákoníku a dále také z trestného činu omezování domovní svobody dle § 171 odst. 1 trestního řádu. Slečna Lucie K. nebyla na místě viditelně fyzicky zraněna a nepožadovala po Policii České republiky přivolání lékařské pomoci či ošetření. Nesla sice v oblasti obličeje znaky drobných podlitin, ale nejednalo se o nic závažného. Byla ovšem viditelně psychicky rozrušena. Nabídnutá jí tedy byla pomoc ze strany odborného pracovníka či intervenčního centra pro pomoc obětem domácího násilí. I toto ovšem slečna odmítla. Nicméně přítomná hlídka poškozené předala leták s uvedenými kontakty na odborné pracovníky intervenčních center. Pan Pavel S. byl na místě hlídkou Policie České republiky řádně poučen dle § 13 zákona číslo 273/2008 Sb. Dále mu bylo sděleno, že na základě zjištěných skutečností je dne 12. 12. 2013 v čase 17:00 hodin v ulici Jungmannova 7, Praha 1, zadržen dle § 76 odst. 1 trestního řádu, jelikož je zde důvodná obava, že bude ve své trestné činnosti i nadále pokračovat či ovlivňovat osoby svědků. Proti zadrženému nebyly na místě užity žádné donucovací prostředky a nedošlo k žádnému zranění jeho osoby. Ke svému protiprávnímu jednání se odmítl hlídce na

místě vyjádřit. Neustále pouze opakoval, že chce vidět svou přítelkyni a že si chce s její osobou promluvit. Snažil se ji stále kontaktovat pomocí hlasových výkřiků. Po opakované výzvě, aby od tohoto jednání upustil, ovšem přestal a kontakt s osobou poškozené mu byl znemožněn. Hlídce na místě jen opakoval, že jde o naprostý nesmysl a nedorozumění. Nutno říci, že po celou dobu s hlídkou plně spolupracoval. Hlídka Alka 313 si na místo z důvodu lepší spolupráce přivolala druhou hlídku místního oddělení a to konkrétně Alku 311. Ta se neprodleně dostavila na místo. Osoba poškozené neustále na místě žádala, aby muž dobrovolně onen byt opustil. Ten se rozhodl, že jejím prosbám nakonec vyhoví a dobrovolně byt opustí i se všemi svými osobními věcmi. Bylo mu tedy umožněno sbalit si potřebné osobní věci a poté inkriminovaný byt opustil. Klíče od bytu zadržený na místě předal přítomné majitelce bytu, která se na místo posléze také dostavila. Byl také poučen o skutečnosti, že mu bude v nejbližší možné době umožněno opět vstoupit do bytu a vzít si zbytek svých věcí. Jednalo se převážně o nábytek. Zadržený byl ovšem na místě také poučen, že mu tak bude umožněno pouze za přítomnosti hlídky Policie České republiky. Zadržený byl z místa následně převezen hlídkou Alka 313 na Místní oddělení Krakovská, kde byl dne 12. 12. 2013 v 17:15 hodin předán dozorcí službě k provedení dalších potřebných úkonů.

V souvislosti s incidentem majícím znaky domácího násilí, využil policejní orgán svého oprávnění vyplývajícího z ustanovení § 44 zákona číslo 273/2008 Sb. o Policii České republiky a dne 12. 12. 2013 v čase 21:40 hodin vykázal násilnou osobu Pavla S. ze soukromého bytu na adrese Jungmannova 7, Praha 1, jakož i z bezprostředního okolí bytu na výše uvedené adrese, a to na dobu deseti dnů. Osoba poškozené dne 19. 12. 2013 podala na Obvodním soudu pro Prahu 1 „Návrh na vydání předběžného opatření ve smyslu ustanovení §§ 76 písm. b), 273 písm. b) os.s.ř. ve znění novely 135/2006 Sb.“ Předmětný návrh byl však usnesením výše jmenovaného soudu ze dne 20. 12. 2013 ve všech jeho bodech zamítnut. Došlo totiž k významné skutečnosti a to konkrétně k tomu, že pan Pavel S. byl ještě dne 12. 12. 2013 umístěn do Vazební věznice Praha-Ruzyně, přičemž doba jeho vazby byla předběžně plánována na dva měsíce.

Dne 17. 12. 2013 v 20:45 hodin provedla hlídka Místního oddělení Krakovská dle ustanovení § 47 odst. 4 zákona číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky, kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázání, vydaného dne 12. 12. 2013. Přítomnost vykázané osoby ve společném obydlí byla negativní. A též přítomnost

ohrožené osoby ve společném obydlí se ukázala jako negativní. Prostřednictvím výše uvedené hlídky byla kontaktována ohrožená osoba Lucie K., která nebyla přítomna při kontrole bytu na adrese Jungmannova 7, Praha 1. Výše uvedená hlídce sdělila, že v bytě není, jelikož je do 21:00 hodin ve svém zaměstnání. Dále také sdělila, že se nyní zdržuje na adrese Buchterlova 8, Praha 6. Poté ještě uvedla skutečnost, že se bude v blízké době stěhovat k jejímu otci, ale přesnou adresu si bohužel nepamatuje. Na dotaz hlídky zda byla kontaktována osobou, jež byla vykázána, odpověděla, že nikoliv. Pan Pavel S. její osobu nekontaktoval telefonicky, prostřednictvím SMS zpráv, prostřednictvím sociálních sítí, ani jiným způsobem. Na místě tak nebylo zjištěno porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou.

Na následujících řádcích by si autor práce rád dovolil citovat inkriminované podání vysvětlení ohrožené osoby a to zejména z důvodu, že je zcela jasným a zářným příkladem toho, co přesně si pod pojmem domácího násilí ve skutečnosti představit a je nesmírně zajímavé, číst dané řádky a vědět, že tuto situaci prožila opravdu skutečná osoba.

„S Pavlem S. jsem se seznámila na konci května roku 2013. Pracovala jsem tehdy jako servírka v Cafe Colore a on tam pravidelně chodil jako host. Ihned ke mně upřel svou pozornost a začal mi donášet věcné dary a dvořit se mi. Velmi mi to imponovalo. Dle svých slov se živil jako příležitostný fotograf a neustále mi tvrdil, jak jsem krásná a jak moc by mě chtěl fotit. Pavel je značně staršího věku oproti mně a okouzlit mě svým charismatem. Přibližně od srpna téhož roku jsme spolu začali chodit a brzy nato navrhl společné bydlení. Já jsem souhlasila. On následně našel byt, zařídil vše potřebné a někdy kolem října 2013 jsme spolu začali bydlet v pronajatém bytě na adrese Jungmannova 7, Praha 1. Nájemní smlouva byla však psaná na mou osobu a já jsem také platila veškeré výdaje s bydlením spojené. Dokud jsme spolu jen chodili, jeho chování se zdálo být v naprostém pořádku. Akorát se mi nelíbilo, že hodně ošklivě a nevybíravě mluvil o své bývalé partnerce, se kterou dle svých slov žil asi deset let, měl s ní osmiletého syna a dával jí mnoho věcí za vinu. Asi týden poté, co jsme se nastěhovali do společného bytu, začalo doslova peklo. Začal na mě strašně žárlit, neustále mě sledoval, vysedával celé hodiny ve zmíněné kavárně, kde jsem pracovala a vadilo mu, že komunikuji s muži, že jsem prý příliš blízko hostů, vadilo mu moje oblékání, líčení...prostě všechno. Mluvil na mě velmi sprostě, například „ ty píšo,

chováš se jako kurva“ a podobně. Hlídal se před hosty, ale i tak to mohl někdo slyšet. Domů mě obvykle doprovázel a doma mě pak zahrnul spoustou dalších výčitek. Také mi chtěl neustále kontrolovat můj mobilní telefon a chtěl k němu mít neustálý přístup.

Zlom nastal dne, kdy do kavárny nastoupil nový kolega a já dostala od nadřízené za úkol, jej zaučovat. Toto bylo přibližně na začátku listopadu. Toho dne byl opět v kavárně a pozoroval mě. Potom jsme šli domů a už na ulici mě slovně napadl. Doma pak na mě začal hrozivě křičet, byl strašně sprostý, ani už si přesně nepamatuji, co přesně říkal, ale bylo to třeba, že jsem čubka, že neudržím píču na uzdě a musím se pořád kurvit a podobně. Pak ze mě chtěl strhnout moji pracovní košili. Vytrhal jen knoflíčky, ale když mě za košili zvedal do výšky a házel se mnou opakovaně na postel, zařízla se mi košile do podpaží tak, až mizela téct krev. Pak mě shodil na postel, několikrát mě udeřil fackami do obličeje a poté mě dusil pomocí dlaně. Chtěl mě asi jen umlčet, protože jsem křičela. Chvilí na to mě začal škrtit a pořád na mě pokřikoval výše zmíněné vulgarismy. Já jsem se snažila bránit, ale cítila jsem, že proti němu nemám žádnou šanci. Když povolil sevření, snažila jsem se odplazit do rohu postele, kde jsem se pak schoulila a brečela jsem. Ještě před tím ze mě chtěl strhat i spodní košilku a podprsenku, což se mu nepovedlo. Pak si ke mně sedl a znovu mi začal vyčítat moje údajně vyzývavé chování v kavárně. Nic z toho nebyla pravda, ale on do mě pořád hučel a chtěl, abych přiznala, že jsem děvka a že se ráda kurvím. Byla jsem z toho už úplně vyřízená. Už jsem neměla sílu odporovat a tak jsem mu to odkývala. On mě pochválil a říkal, že kdybych byla taková milá a pokorná od začátku, mohli jsme si to všechno ušetřit. Druhý den jsem přemýšlela, že bych zašla k lékařce a nechala se prohlédnout, ale neudělala jsem to. On mi navíc vyhrožoval, že o tom všem nikomu nic nemám říkat, jinak že mi ublíží ještě více a že rozhodně nepůjdu na prohlídku k lékaři. Co se dělo potom jsem už konkrétně popsala policistům a je to vše zaznamenáno. V podstatě mě pak držel nepřetržitě v bytě celých čtrnáct dní, kdy jsem nesměla nikoho kontaktovat a to zejména pak svou rodinu. Nikam mě nepouštěl, vzal mi telefon, kde našel několik zpráv od mého kamaráda. V podstatě šlo jen o zprávy, kde se kamarád ptal, jak se mám. Rozhodně v nich nebylo nic intimního. Jednalo se opravdu jen o kamaráda a já s ním intimní vztah neměla. On si to ovšem nenechal vymluvit a opět docházelo z jeho strany ke slovním a fyzickým útokům. Jednou mi povolil, abych zavolala své matce, ale řekl mi přesně, co konkrétně mám do telefonu říci a po celou dobu hovoru s matkou stál vedle

mě, aby měl vše pod kontrolou. Šlo mu o to, aby matka neměla žádné podezření. Já jsem do práce těch pár dní nechodila a vymyslela jsem si výmluvu, na základě níž jsem si vzala neplacené volno. Po těch čtrnácti dnech se mnou opět šel do oné kavárny, kde mě donutil, abych šéfovi řekla, že chci skončit. Řekla jsem mu tedy, že mám nabídku na práci v zahraničí a on mi ještě gratuloval a hned se mnou sepsal dohodu o rozvázání pracovního poměru. Pavel mě pak dál držel doma a znovu mě mlátil. Tentokrát již došlo na údery pěstí do obličeje. Situace se tedy ještě stupňovala. Nedostala jsem tolik ran, jako v den, který jsem výše popsala, ale rány byly o to tvrdší a opět byly doprovázeny vulgarismy a výčitkami. O několik dnů později mi sehnal novou práci v obchodě značky Zara, kde jsem nastoupila do pánského oddělení. Opět tam za mnou chodil a tvářil se normálně, mile, ale hned si všiml, že tam se mnou kromě několika kolegyně pracuje také jeden kolega. Začal opět dělat žárlivé scény. Znovu nadávala, byl vulgární, křičel a vyhrožoval, že pokud nebudu respektovat jeho pravidla, znovu mě zmlátí a to údajně již klidně i veřejně a před mými kolegy. Také mě neustále kontroloval, chtěl mít pořád přehled, kde jsem. Když jsem po chvilce neodpověděla na SMS zprávu, ihned mi volal.

Další zlom nastal na začátku prosince, krátce po mém nástupu v Zaře, tedy asi 5. 12. 2013. Pavel opět dělal žárlivou scénu. Vyčítal mi, že stavím práci na první místo a že tím ohrožuji náš vztah. Vyhrožoval mi, že o práci přijdu, že pokud si směny nezařídím tak, abychom mohli trávit čas spolu, budu z ní muset odejít. Byla jsem z toho zoufalá a tak jsem se nakonec svěřila mojí šéfové Evě. Ta mi slíbila, že mi pomůže, že to ohlásíme na policii a ta mě určitě zachrání, že její manžel se zabývá domácím násilím. Byla jsem šťastná a viděla jsem naději na záchranu. Uvědomila jsem si hlavně, že už mi jde jen o to, jak to s ním ukončit se zdravou kůží. Měla jsem z Pavla obrovský strach. Byla jsem přesvědčená, že by byl schopen mě i zabít, že se vůbec neovládá a že je psychicky narušený. Nikdy z jeho strany nedošlo ke znásilnění mé osoby či vynucení si jakéhokoliv sexuálního úkonu pod nátlakem. Vždy šlo o slovní útoky, které vedly k mému ponižování a byly doprovázeny již popsanými fyzickými útoky proti mé osobě.

Nakonec se vše pohnulo 11. 12. 2013, kdy jsem šla ráno k lékařce, abych si zajistila omluvenku do práce, kam mě zase Pavel nechtěl pustit. Po návštěvě lékařky jsem šla domů do Dejvic a čekala jsem na mého bratra, Když přišel, se vším jsem se mu svěřila. Chtěl jít nejprve rovnou na policii, ale nakonec to dopadlo tak, že jsem ho přesvědčila, že to takto rychle nejde, že mě Pavel hlídá. Šla jsem na schůzku s Pavlem a bratr to

mezitím řekl mé matce, ta druhému bratrovi a následně mi oba volali a přesvědčovali mě, abych celou věc oznámila na policii. Já jsem tak ihned neučinila, ale přislíbila jsem, že to udělám.

Dne, kdy byl Pavel vykázan ze společného bytu, probíhal tak, že jsem nešla do práce, protože mě tam opět nepustil. Já jsem okolo třetí odpoledne měla chvilinku, kdy jsem měla přístup k mému mobilnímu telefonu a tak jsem konečně zavolala na policii. Hovořila se mnou policistka, která mi po chvílce sdělila, že by se mnou potřebovala mluvit osobně. Snažila jsem se s ní mluvit normálně, ale Pavel něco vytušil. Musela jsem hovor ukončit v půlce slova, protože přišel ke mně a dal ucho na telefon. Obořil se na mě, komu že jsem to volala. Já se úplně rozklepala a dostala jsem šílený strach. Řval na mě, ať mu okamžitě sdělím, s kým jsem to po telefonu hovořila. Nevěděla jsem co říct, tak jsem mu sdělila, že mu to nepovím. On mě následně shodil na postel, lehnul si na mě a z blízka mi křičel do obličeje. Tedy spíš vydával šílené skřeky. Byla jsem v tu chvíli přesvědčená, že se zbláznil a že mě zabije dřív, než někdo stihne přijít. Klepala jsem se strachy a jen jsem se snažila rukou chránit obličej. On se mě snažil do obličeje několikrát udeřit, což se mu částečně i několikrát povedlo. Následně mě do ruky, kterou jsem se snažila chránit obličej, kousl a pak mi zazvonil telefon. Volal brácha, chtěl mě zachránit, ale věděl, že nesmí mluvit narovinu, že to může Pavel slyšet. Nejdřív jsem mu to vytípla, až pak jsem to vzala a on mluvil jakoby nic. Říkal, že by se za mnou o víkendů rád zastavil a že chce nakupovat nějaké dárky. Vypytoval se, kde že to přesně bydlíme a já mu to vysvětlovala. Pochopila jsem, že je bratr již ve spojení s policií a že to brácha jen hraje, Pavel nic neprokoukl. Hned jak jsem s bráchou ukončila hovor, zazvonil zvonek. Kukátkem Pavel zjistil, že je to policie. Posadil mě na postel a říkal, že jsem ho udala. Já na to, že možná někdo ze sousedů, ať to zjistí. To už se ozývalo silnější bušení na vstupní dveře. Pavel tedy otevřel, po chvíli se na pár vteřin vrátil a pak už si pamatuji jen to, že jsem řekla, aby šla policie dovnitř, načež policisté vběhli do bytu. Řekli, že se mnou chtějí hovořit a Pavel jim neustále tvrdil, že já s nimi ne. Já jsem chtěla jít k nim, ale on šel za mnou do vedlejší místnosti a přitiskl mě ke zdi. Prosil mě a sliboval, ale já jsem začala křičet a brečet. Na to jeden z policistů přistoupil k Pavlovi a zakřičel na něho, ať ze mě dá okamžitě ruce dolů, otočí se a vejde do vedlejšího pokoje. Pavel jej poslechl a odešel do vedlejší ložnice. Neustále na mě hovořil a prosil mě, ať nic neříkám. Pamatuji se, že dva policisté vešli do oné ložnice s Pavlem a zavřeli za

sebou dveře. Já neustále brečela a v tu chvíli jsem objala přítomnou policistku a nechtěla jsem se jí vůbec pustit. Měla jsem neskutečně úlevný pocit, že přišla záchrana. Pak jsem dala souhlas k jeho zadržení a odvezli mě na policii. Vše jsem následně vypověděla.

Na výše uvedené adrese v ulici Jungmannova již fyzicky nepobývám a z předmětného bytu jsem si odstěhovala i veškeré své věci. V bytě se však nacházejí ještě některé osobní věci Pavla. Konkrétně jde o oblečení, knihy, stůl, dvě lampičky, peřiny a věci, které využíval ke své práci fotografa. Toto představují dva stojany a nástavec na stojan. Zdůrazňuji, že z bytu jsem si vzala pouze předměty z mého vlastnictví. Veškerý Pavlův majetek jsem zde ponechala. Do bytu se hodlám navrátit pouze v případě, že by mi Pavel prostřednictvím Policie České republiky vzkázal, že mi ponechává nějaké věci a můžu s nimi nakládat podle svého uvážení. Dále hodlám byt navštívit, abych zde provedla úklid před tím, než ho předám jeho majitelce. Před svou návštěvou o této skutečnosti telefonicky vyrozumím příslušníka Policie České republiky.

Souhlasím s tím, aby policie kontaktovala Pavla S. a toho vyzvala, aby si své věci vyzvednul z prostoru předmětného bytu. Opakuji, že já v bytě již žádné věci nemám a nepožaduji, abych já nebo nějaká mě zastupující osoba byla přítomna tomu, až si pan Pavel S. vyzvedne své věci. Pavel S. klíče od bytu ani od domovních dveří nemá. Během našeho společného soužití jsme měli od majitelky k dispozici pouze jeden svazek klíčů, který jsem měla ve svém držení já. Nemohu zcela vyloučit, že by si Pavel nechal udělat kopie klíčů do bytu, každopádně vložku zámku dveří do bytu nechala jeho majitelka po vykázání Pavla S. vyměnit.“

Autor práce si výše popsany případ vybral z toho důvodu, že se jej přímo účastnil a to konkrétně v roli jednoho z policistů, jež konali na místě události a kteří provedli také potřebné zadržení a vykázání násilné osoby. Dále také z důvodu, že je na případu velmi zřetelně patrné výborné vyhodnocení probíhajícího domácího násilí a jeho následné řešení pomocí institutu vykázání. Je potřeba říci, že ač byla situace značně stresová, nejednalo se v dané míře o zase až tak náročný případ z hlediska vyhodnocení. Dané aspekty zde byly patrné již od začátku a veškeré skutečnosti, které byly během prováděného šetření na místě zjištěny, vedly zcela jasně ke konečnému rozhodnutí o zadržení osoby a také o jejím vykázání. Případ je také zmíněn z důvodu, že je na něm dle autorova názoru viditelná příkladná práce zasahujících policistů, kteří odvedli velice

dobrou práci. Je možno také zmínit, že Místní oddělení Krakovská v Praze za tento případ získalo cenu Krajské ředitelství hlavního města Prahy za příkladný přístup k boji proti domácímu násilí za rok 2013. Hlavním cílem v oné situaci ovšem bylo především pomoci ohrožené osobě a to se podařilo. Osoba násilníka byla posléze skutečně odsouzena a v současné době by se měla nacházet ve výkonu trestu odnětí svobody. Nutno podotknout, že to nebyl první případ, kdy byla podobná situace s osobou zadrženého řešena. V případě jeho bývalé partnerky došlo k provedení vykázní také, ovšem on sám nebyl tehdy za žádný trestný čin odsouzen. Každopádně pomoc ohrožené osobě přišla a to je hlavní důvod, za jakým by měl policista vykonávat svou práci a mít z ní současně dobrý pocit. Jedinou černou skvrnou na celé události je fakt, že osoba oběti v tomto konkrétním případě, do dnešní doby trpí posttraumatickou stresovou poruchou. Pro lepší nastínění situace by zde autor rád citoval.

„Posttraumatická stresová porucha je medicínská diagnóza. Je to reakce či odezva na zažitý stres. Je to porucha na základě silného stresujícího momentu, neobvykle hrozivého nebo katastrofického rázu – může to být stejně dobře jak zemětřesení, tak rozvod, úmrtí v rodině či domácí násilí. Délka zážitku přitom nehraje roli, jde spíše o intenzitu a dopad podle osobnostní konstituce a struktury osobnosti. Kromě prokázaného zažitého traumatu, musí být u této poruchy přítomno opakované, neodbytné vybavování, znovuprožívání události ve vzpomínkách, denních živých představách a snech.

Porucha se projevuje úzkostí, strachem, tísní, zdravotními projevy, jako jsou bušení srdce, bolesti žaludku a zažívací obtíže způsobené stresem. Osoba, která touto poruchou trpí, dokáže laicky řečeno dosti často svým jednáním naštvat okolí. Reaguje na okolí a okolní podněty nepřiměřeně, hystericky, patologicky. Okolí takového člověka je někdy překvapeno a zděšeno, nechápe, proč takto jedná. Lidé v jeho okolí vnímají muže či ženu, kteří touto poruchou trpí, jinak než ostatní – takového člověka mohou dokonce obvinít, že je nespolehlivý, náladový, nezvládá své úkoly... Obvyklými doprovodnými jevy jsou zmíněné vegetativní problémy, dráždivost, nespavost a přehnané úlevové reakce včetně poruchy nálady a abnormální chování. Mezi typické projevy patří emoční otupělost, postupné uzavírání se do sebe, stranění se lidem, ztráta zájmu, vyhýbání se situacím, které by jim mohly stresovou událost připomínat. Pacient s touto poruchou postupně přestává prakticky fungovat, má problémy v zaměstnání a se svým okolím.

K tomu se mohou přidružit úzkost, deprese, sebevražedné myšlenky. Stav může komplikovat užívání drog a nadměrné pití alkoholu. Po těchto látkách se dostaví okamžitá úleva, ale pak může následovat ještě hlubší deprese a psychické oslabení, které mohou vést pacienta k sebevraždě. S chorobou se dá bojovat velmi úspěšně. Nedá se jí efektivně předcházet, ale když přijde klient či klientka v rané fázi, tak je efekt velmi dobrý. Využívá se kombinace léků a psychoterapie. Doba léčby se nedá předem určit, záleží na osobnostní struktuře postiženého a na řadě dalších faktorů. Je lepší od počátku spolupracovat s lékaři či odborníky. Někdy pomáhá i to, že pacient pochopí, o co se jedná, co zažíval či prožil.^[16]

I přes tento neblahý následek je ovšem výše popsaná práce Policie České republiky velmi příkladná a hodná následování. Je také výbornou a názornou ukázkou toho, jak správně užít oprávnění vykazání, které bylo uvedeno do praxe právě za účelem jeho užití v takovýchto situacích. A to i přesto, že v konkrétním zmíněném případě nebylo zase až tak zapotřebí, jelikož byl podezřelý krátce po svém zadržení umístěn do vazby. Je možné, že v některých případech také zachránilo lidský život.

¹⁶ Zdroj: DUŠKOVÁ, Zora: *Dítě a domácí násilí*. In Centrum sociálních služeb Praha. Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí (2010). Praha: Copyright CSSP, str. 45-46.

6 Právní úprava pojmu vykázání z hlediska Trestního zákoníku a Občanského soudního řádu a Zákonu o trestním řízení soudním

V následující kapitole se autor pokusí stručně charakterizovat právní úpravu oprávnění vykázání z hlediska jiných významných právních předpisů. A to především z toho důvodu, že je obecně zažitý názor, že tento pojem je upraven pouze Zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Je pravdou, že inkriminovaný zákon je z hlediska policejní praxe pro autora práce nejvýznamnějším, ale je určitě vhodné uvést a charakterizovat i ostatní právní předpisy.

6.1 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platné, znění

Ve výše uvedeném právním předpisu je pojem domácího násilí řešen především v ustanovení § 199, jež hovoří o trestném činu týrání osoby žijící ve společném obydlí a poté také na základě dalších skutkových podstat jistých činů a to například v § 185 trestního zákoníku, kdy zákon hovoří o trestném činu znásilnění, § 175 trestního zákoníku, jež pojednává o trestném činu vydírání nebo trestný čin ublížení na zdraví dle § 145 trestního zákoníku.

Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 2 trestního zákoníku spáchá osoba, která „*se dopustí závažného opakovaného jednání, aby zmařil vykázání provedené dle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a kontaktu s ním.*“^[17]

V případě, že pachatel spáchá tento výše popsaný přečin, hrozí jeho osobě trest odnětí svobody až na tři léta.

¹⁷ Zdroj: Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 (Trestní zákoník). In Sbirka zákonů, Česká republika (2009), částka 11, str. 432.

6.2 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění

V tomto právním předpisu je potřeba zmínit zejména ustanovení § 76b, jež řeší problematiku speciálního předběžného opatření, kdy přímo hovoří, že „*je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážně ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje*“, především aby „*dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupoval*“, či „*aby se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.*“^[18]

„*Je nutno ovšem zmínit, že tento byl dnem 1. ledna 2014 zrušen a v současné době rozhoduje civilní soud o institutu vykázaní podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a to konkrétně v hlavě V, oddílu 2, jež řeší předběžné řízení v rámci věci ochrany proti domácímu násilí a to přesně v § 400, jež mluví o problematice místní příslušnosti, kdy je v tomto případě k vydání rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření navrhovatele příslušný obecný soud navrhovatele. Poté jde také o ustanovení § 414, který hovoří o možnosti zrušení rozhodnutí, ustanovení § 492 mluvící o příslušnosti soudu a ustanovení § 496, v němž je řešen opětovný výkon rozhodnutí a to ve chvíli, kdy dojde k porušení provedení výkonu rozhodnutí.*“^[19]

6.3 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném znění

Tento právní předpis je též značně významným a to i přesto, že v tomto případě nejde o vykázaní ve spojení s problematikou domácího násilí, ale hovoří se zde o vykázaní ve věcech soudních. Je zde potřeba zdůraznit, že trestní právo je součástí práva veřejného. I když je hranice mezi soukromým právem a právem veřejným značně tenká a poměrně mnoho právních problematik se prolíná do obou oblastí, tak v případě práva trestního lze hovořit o tom, že je naprosto typickým zástupcem práva veřejného. Toto právo řeší zejména postavení veřejných osob, vztahy mezi těmito osobami a jejich

¹⁸ Zdroj: Zákon č. 135 ze dne 14. března 2006, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In Sbirka zákonů, Česká republika (2006), částka 46, str. 1631.

¹⁹ Zdroj: Zákon č. 292 ze dne 12. září 2013, o zvláštních řízeních soudních, In Sbirka zákonů, Česká republika (2013), částka 112.

poměr k osobám soukromým. Tyto instituce, o kterých se hovoří plní především funkci samotného veřejného zájmu a jsou většinou v plné míře řízeny prostřednictvím státu, anebo jsou jemu konkrétně podřízeny. Trestní právo pak především chrání zájmy a práva právnických a fyzických osob či jiných subjektů a to i právem ochráněné zájmy naší společnosti a státu a to i v případě ústavního zřízení České republiky. Toto ale jen v případě kdy právní prostředky ostatních právních odvětví k této inkriminované ochraně nejsou dostačující. Tímto je definována také subsidiarita trestního práva, jelikož trestní právo vyžaduje fragmenty, jež jsou chráněny odlišnými právními odvětvími.

Samotný pojem vykázaní zpracovává trestní řád, přesně zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním a to konkrétně v ustanovení § 204. Trestní řád současně s trestním zákoníkem, zákonem o soudnictví ve věcech mládeže a zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob spadají do základních pramenů práva trestního. V prvním odstavci tohoto předpisu se hovoří přímo o tom, že předseda senátu může z jednací síně vykázat osobu, která narušuje pořádek. V průběhu soudního jednání totiž musí být vždy zajištěna jeho důstojnost a také zároveň jeho bezproblémový a řádný průběh. Oprávnění vykázaní takovéto problémové osoby umožňuje, aby bylo výše uvedené řádně zajištěno. Samozřejmě ve většině případů před užitím tohoto institutu dochází nejprve k upozornění takové osoby, aby okamžitě zanechala svého jednání, jež hrubě narušuje průběh soudu či přichází výstraha, která je doplněna hrozbou ohledně užití dalších opatření nebo také možného uložení pořádkové pokuty. Ta může být prostřednictvím předsedy senátu uložena až do výše 50.000,- Kč. Umožněno je vykázat kteroukoliv osobu, pokud nejde tedy o osobu, jejíž neustálá přítomnost v průběhu soudního jednání, je nezbytná. Je možné vykázat i osobu obžalovanou. Ta může být ovšem vykázána pouze za zvláštních okolností a to prostřednictvím usnesení senátu a po předchozí výstraze, je to možné pouze na časový interval, který je nezbytně nutný. Po návratu obžalovaného do soudní síně, je postava předsedy senátu povinna obžalovaného seznámit o všech skutečnostech, které se udály po dobu jeho nepřítomnosti v soudní síni a to za tím účelem, aby se mohl obžalovaný k daným skutečnostem vyjádřit. Existují ovšem osoby, jejichž přítomnost je absolutně nezbytná. Jde o postavy státního zástupce, obhájce a obžalovaného, který je ve výkonu trestu odnětí svobody. U posledně jmenovaného se daná problematika řeší tím způsobem, že

je jeho kázeňské potrestání přenecháno pravomoci ředitele věznice. U ostatních dvou zmíněných osob se jejich jednání řádně předá příslušným orgánům, které následně provedou kázeňské řízení. Pokud by se mělo přesněji charakterizovat jednání, na základě něhož dochází k výše uvedeným kárným řízením, hovoříme především o chování, jež vážně narušuje průběh hlavního líčení a poškozují jeho důstojnost nebo se závažným způsobem dotýká cti či vážnosti ostatních osob, které jsou v dané době přítomny v jednací síni. Inkriminované jednání může mít také charakter výtržnictví, kdy dochází mezi přítomnými osobami k výhrůzkám či jsou pronášeny hlasité projevy při výpovědích zúčastněných osob. Při provádění institutu vykázaní často dochází k součinnosti s příslušníky justiční stráže. Institut je možno užít i v případech jednání proti osobám mladistvým či proti osobám právnickým. V těchto případech nedochází k žádným odchylkám. Jedinou odchylkou je zmíněný případ vykázaní osoby obžalovaného. Toto totiž nevykonává osoba předsedy senátu, ale dochází k tomuto prostřednictvím usnesení senátu. Usnesení není pochopitelně vyhotovováno při onom jednání, ale dojde k jeho poznamenání do protokolu o hlavním líčení. Stížnost proti tomuto není možná. Výše již bylo uvedeno, že v případě, že je osoba obžalovaného ze soudní síně vykázána, může tak být uskutečněno pouze na dobu, která je nezbytně nutná a ihned po návratu obžalovaného zpět, je osoba předsedy senátu povinna obžalovaného seznámit se všemi skutečnostmi, k nimž docházelo po dobu jeho nepřítomnosti. Zvláštní situací je ovšem vykázaní dle ustanovení § 209 trestního řádu. Zde se hovoří o tom, že může dojít k situaci, kdy je obžalovaný vykázan ze soudní síně a zároveň po svém návratu zpět, nedojde ke sdělení všech skutečností, které po dobu jeho nepřítomnosti probíhalo. Jde o případ, kdy dochází k výslechu osoby svědka, jehož totožnost je nutno před osobou obžalovaného utajit a to z hlediska zajištění jeho bezpečnosti či zajištění bezpečnosti blízké osoby svědka, jelikož může jejich osobám hrozit újma na zdraví či životě nebo jiné nebezpečí. Do protokolu o hlavním líčení se po návratu obžalovaného zpět doplní, že jej osoba předsedy senátu poučila o skutečnostech, které proběhly v době jeho nepřítomnosti, a také se zde poznamená vyjádření osoby obžalovaného.

Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala institutu vykázání a jeho praktickému využití z hlediska policejní praxe. Na základě skutečnosti, že autor práce je členem sboru Policie České republiky, zpracovává tato práce pojem vykázání zejména s ohledem na právní úpravu v zákoně o Policii České republiky.

Úvod práce se věnuje právě popsání tohoto právního předpisu, jakož i nejvýznamnějšího pro výkon zaměstnání policisty, jež se s výše uvedeným institutem ve své praxi setkává.

Ve druhé části se práce věnuje pojmu domácího násilí, jež je s problematikou pojmu vykázání nejčastěji spjato. Práce poukazuje na fakt, že je domácí násilí v současné době silně citlivým tématem, k němuž se musí přistupovat značně zodpovědně a rozhodně jej nezanedbávat, jelikož má silné negativní dopady pro osoby, jež jsou tímto v současnosti velmi častým faktorem postiženy. Kapitola zejména podrobně přistupuje ke každému typu osobnosti, jelikož je v silném podvědomí veřejnosti, že v případě domácího násilí, jsou postiženou osobou vždy ženy. Není tomu ovšem tak, i když je třeba podotknout, že statisticky jsou ženy nejčastější obětí.

V dalších pasážích práce se autor věnuje praktickému postupu policistů při provádění vykázání a to především z taktického hlediska. Jde o zavedené praktické postupy, kterých se v literatuře dohledáme velice mnoho. Vždy totiž existuje několik názorů na to, jaký postup je v inkriminované situaci nejlepší. Autor se zde snaží popsat dle svého názoru nejlepší možný přístup z hlediska taktiky a to jak na základě odborné literatury, tak také na základě svých zkušeností, které jako člen bezpečnostního sboru během své praxe nasbíral.

Následně se práce podrobně věnuje jedné z nejvýznamnějších policejních pomůcek, která slouží pro spolehlivé vyhodnocení situace domácího násilí. Jde o otázky SARA. Sám autor tuto pomůcku v praxi použil a považuje ji za absolutní nutnost, pro šetření na místě, kde může docházet k domácímu násilí. Jde o velmi užitečnou součást výstroje každého sloužícího policisty. Zároveň se autor snažil v této sekvenci poukázat na nejčastější pochybení z hlediska provádění vykázání, které spočívají dle jeho názoru v nedostatku proškolení a kvalifikaci zasahujících policistů. Zároveň je zmiňována nedostatečná podpora policistů z hlediska jejich nadřízených, kdy dochází k obavě,

převzít na sebe tu potřebnou zodpovědnost a provést potřebný a také citlivý zásah do osobní svobody člověka. Rozhodně ovšem není problém z hlediska nedostatečné právní úpravy vykázání. Dle autorova názoru je samotný institut velmi podrobně zpracován a existuje velmi mnoho dobře zpracované odborné literatury, která může policistům sloužit pro co možná nejlepší a nejkvalifikovanější zásah na místě, kdy k vykázání dochází.

Předposlední kapitola práce podrobně popisuje konkrétní případ z policejní praxe, ve kterém docházelo k domácímu násilí a bylo zde užito institutu vykázání. Sám autor byl účastníkem tohoto případu jako jeden ze zasahujících policistů. V této kapitole je citována část výslechu osoby poškozené a to z důvodu, že autor chtěl poukázat na jasné znaky domácího násilí, které vedly k rozhodnutí ono vykázání provést a které jsou z výslechu jasně patrné. Zároveň autor zdůrazňuje a poukazuje na příkladný postup zasahujících policistů, který byl následně i oceněn prostřednictvím policejního ředitelství. V závěru autor zmiňuje škodlivé následky pro inkriminovanou osobu oběti, ke kterým došlo i přes zdárné dokončení případu.

Poslední pasáž práce se věnuje také jiným právním předpisům, které problematiku institutu vykázání zpracovávají a to především z důvodu, aby nevznikl dojem, že vykázání zpracovává pouze zmíněný zákon o Policii České republiky. Je zde tak krátce nastíněno a charakterizováno několik významných právních předpisů.

Samotný přínos této bakalářské práce je spatřován v jejím komplexním postihu problematiky vykázání z hlediska Policie České republiky a s tím úzce spjatou problematikou domácího násilí. Je zde zpracován také právní rozměr. Práci by mohli využít zejména sloužící policisté v rámci výkonu své policejní praxe, jelikož institut vykázání je jedním z nejcitlivějších a nejvýznamnějších oprávnění z hlediska policejních oprávnění, jež zasahují do osobní svobody člověka.

Použitá literatura a další zdroje

Odborná literatura

- ČÍRTKOVÁ, Ludmila: *Policejní psychologie* (2006). Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 80-868-9873-3.
- DUŠKOVÁ, Zora: *Dítě a domácí násilí*. In Centrum sociálních služeb Praha. Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí (2010). Praha: Copyright CSSP.
- Otázky SARA DN, pomůcka Policie České republiky, Ministerstvo vnitra České republiky (2006).
- RATH, David: *Metodická opatření*. Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky (2006). Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR.
- ŠEVČÍK, Drahomír; ŠPATENKOVÁ Naděžda a kol.: *Domácí násilí* (2011). Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-690-2.
- ŽELÁSKO, Petr: *Metodický pokyn ředitele ústavu SKPV PP ČR* (2004). Praha.

Právní předpisy

- Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník. In Sbíрка zákonů Česká republiky (2009).
- Zákon č. 135 ze dne 14. března 2006, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In Sbíрка zákonů Česká republiky (2006)
- Zákon č. 292 ze dne 12. září 2013, o zvláštních řízeních soudních, In Sbíрка zákonů Česká republiky (2013).
- Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In Sbíрка zákonů Česká republiky (2008).
- Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 2009 o sociálně-právní ochraně dětí. In Sbíрка zákonů České republiky (1999).
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008, o provádění vykázaní

Internetové zdroje

- *Domáci násilí* [online]. [cit. 2013-11-4].
Dostupné z <http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>
- *Formy násilí na ženách. Ženská práva jsou lidská práva* [online].
[cit. 2013-11-20].
Dostupné z <http://www.zenskaprava.cz/formy-nasili-na-zenach/>
- *Projevy domácího násilí na seniorech. Domáci násilí páchané na seniorech* [online]. © 2010-2012 [cit. 2013-11-20].
Dostupné z: <http://domaci-nasili-seniori.sije.cz/projevy.php>

Bibliografický záznam

Jméno autora: Tomáš Mottl

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Institut vykázání z pohledu oprávnění Policie České republiky

Rok: 2015

Počet stran textu: 44

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 12

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 3

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.